

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

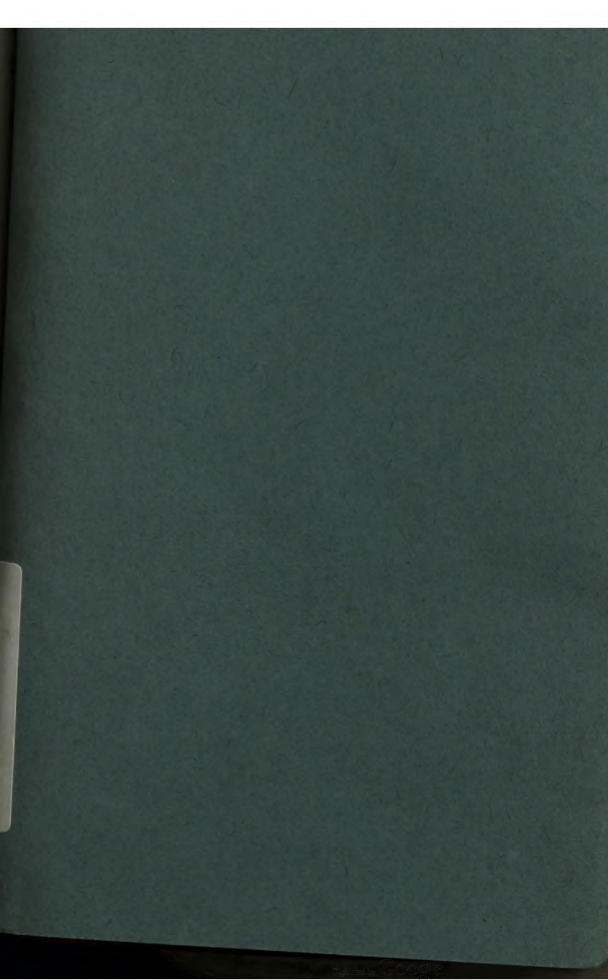
Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

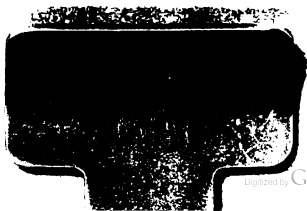
Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

erdam

IAAR-
MMER-
APO-

**NEDERL. MAATSCHAPPIJ
TER BEVORDERING DER
GENEESKUNST.**

DE VERBETERDE HAARLEMMER APOTHEEK:

In welke allerlei Geneesmiddelen, tot
Haarlem in 't gebruik zynde, kontinglyk
bereid worden.

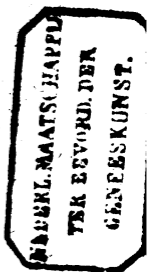
*Door het Collegie der Medicyne Doctoren
aldaar in 't Latyn opgemaakt,*

En door des Raads Achtbaarheid bekrachtigt.

*Vit het Latyn vertaalt, en met deffelfs krach-
ten en Manier van ingeeven vermeerders.*

D O O R
ABRAHAM BÓGAART,
Apotheker en Chirurgyn.

V I E R D E D R U K.

Te AMSTERDAM;
By NICOLAAS DE WIT,
Boekverkoper, op de Lelygragt, 1735.

AAN DEN HEERE
JERONIMO DE BOSCH,

Word deeze vierde Druk

Der vertaalde

Haarlemmer APOTHEEK,

Uit

Dankbaarheid en Hoogächting

Toegeëigent;

Door

Zynen verplichten Dienaar

NICOLAAS DE WIT.

D E
S C H R Y V E R S
A A N D E N
L E Z E R.

Veelen zal het zonder twyfel wonder geven, dat ook wy (daar reeds zoo veele *Dispensatoria* in het licht zyn) iets nieuws hebben willen voor den dag brengen. Maar de zaak wel overwogen zynde, zal yder, die in de Geneeskunde bedreven is, lichtelyk kunnen zien, dat ons geene redenen ontbroken hebben. Want hoe verscheidentlyk meenigmaal de Geneesmiddelen bereid worden, die onder de menschen eenen en zelven naam dragen, zoo ten opzigt der samenstellinge, als toebereidinge, is ten overvloed bekend aan alle de genen, die de Geneeskunde oeffenen. Op dat wy niet spreken van die, dewelke geenen of somtyts eenen onzekeren naam dragende (zynde, eenigen uitgezondert, misschien aan de rest der Doktoren en Apotekers onbekent, zoo ten opzigt der *ingredienten*, als der toebereiding-

De Schryvers aan den Lezer.

dinge) voor geheimen, die een groote kragt en wonder vermogen hebben, maar menigmaal met groote schade der zieken, verkoft en gebruikt worden.

Op dat derhalven ten minsten in onze Republyk van Haarlem na desen voorzigtiger werde te werk gegaan, ontrent het verjagen der ziekten, en het behouden der menschelyke gezondheid, hebben wy dit beknopt *Dispensatorium* aan onze Apotekers, ten dienste der Winkelendezer Stede, uit last der Edele Groot-agtbare Magistraat, willen verschaffen: op dat zy niet verlegen zouden staan ontrent het maken en bereiden der geneesmiddelen; noch de Artsen bekommert blyven over de werkingen en gevolgen van hunne geneesmiddelen.

Waar toe ook veel zal kunnen helpen, indien de Winkelende, zoo menigmaal de zaak of gelegenheid dat vereischt, van ervaren opzienders bezogt worden.

En op dat deze onze arbeid niet zou aangroeyen tot een al te groote zwaarte, of liever mengelmoes, hebben wy het overrollige, of het gene wy daar voor hielden, weggenomen; en agtergelaten het geen niet helpen kon, en de werkinge

De Schryvers aan den Lezer.

ge van het overige belette, ja ook het gene somtyds een tegenstrydige werking voortbragt; ultzonderende evenwel de *Theriaca* en *Mitbridatium*.

Evenwel hebben wy niets verandert, dan wanneer de zaak zelfs, het voordeel of noodzakelykheid, dat vereischte. Het welk de Lezer, die een weinig naaukeurig is, terstond zal gewaar worden in de gedistilleerde Wateren, Geesten, Tincturen, Balsemen, Syropen, en andere soorten van Geneesmiddelen.

Dus hebben wy by voorbeeld uit den hoop der gedistilleerde Wateren geworpen de zoodanige, die van koude kruiden gedistilleert, noch kragt noch reuk noch smaak hebben, en aldus van geen gebruik zyn. Waar van wy by ervarentheit spreken. En ontrent andere dingen hebben wy ook niet nagelaten beproevingen in het werk te stellen; maar wel naarstig onderzocht wat deze en gene dingen, het zy in het weken, of in het distilleren, ten opzigt van de smaak, reuk, of, dat nog meer is, van de krachten kan uitwerken, en naar ons oordeel het beste uitgekozen.

Ten opzigt van de gewigten en maten en hoe veelheid der *Simplicia* hebben wy dat

De Schryvers aan den Lezer.

dat alles naeukeuriger dan gemeenlyk geschied uitgedrukt; stellende voor *Manipels* enz. *Ponden*, *Oncen*, *Drachmen* &c. om dat de *Manipels* en *Pugillen*, en andere maten van dezen aart meenigmaal veel verschillen naar de groote der handen, of ook somtyts gierigheid des Apotekers.

Galenische en Chymische Geneesmiddelen hebben wy te gelyk by een gevoegt; op dat de Galenisten zoo wel als de Chymisten hier zouden vinden, dat hen te passe kon komen.

Ons dagt dat de samengestelde middelen, die wy alhier hebben by een gehaalt, genoeg waren voor Geneesoeffenaren, die hun geneesoeffening wel en met ondervinding in het werk stellen; nadermaal ook tot hun dienst, in de eerste rang, behelst word zulk een groote meenigte van enkele Geneesmiddelen; dat iemand, die geoeffent is, hier uit zeer licht nieuwe manieren van toebereidingen kan vinden, en nieuwe middelen samenstellen, van wat gedaante hy ook begeert.

CHYMISCHE TEKENEN.

A Malgama, *Metaal menging.* āāā
Acetum, *Edik, Azyn.* †

Acetum destillatum, *gedistilleerden
Azyn.* ✕

Antimonium, *Spiesglas.* ♂

Aqua, *Water.* ▽

Aqua Fortis, *Sterkwater, Schei-
water.* V.F.

Alumen, *Aluin.* ○

Arena, *Zand.* ⬢

Auripigmentum, *Auripigment.*

Arcenicum album, *wit rottekruld.*

Balneum Mariæ, *Marienbad.* ○.○

Balneum arenosum, *Sandbad.* MB

Calx, *Kalk.* AB

Cancer oculi cāncri, *Kreefsogen* 69

Cinabaris, *Cinnaber, Vermilioen.* ⚗

Cor-

Cornu cervi, <i>Hartsboorn.</i>	C. C
Fiat, <i>laat het zyn.</i>	F
Ignis, <i>Vuur.</i>	△
Jupiter: stannum, <i>Tin.</i>	
Luna, argentum, <i>Silver.</i>	☾
Mars, <i>staal</i> , <i>Yser</i> , Ferrum, cha- lybs.	♂
Mercurius, argentum vivum, <i>Quik-</i> <i>silver.</i>	☿
Mercurius sublimatus, <i>sub'imaat.</i>	☿☿☿☿☿
Mercurius præcipita- tus, <i>precipitaat.</i>	☿☿☿☿☿☿☿
Oleum, <i>Olie.</i>	☉☉☉☉☉☉☉☉☉
Pulvis, <i>Poeder.</i>	☉☉☉☉☉☉☉☉☉☉☉☉☉
Retorta, <i>krombals</i> , retort.	⊖
Sal commune, <i>gemeen sout.</i>	⊕
Sal nitrum, <i>Salpeter.</i>	⊕
Saturnus, plumbum, <i>Lood.</i>	♄
	☼ Sol

Sol, aurum, Goud.

Spiritus, Geest.

Spiritus Vini, Brandewyn.

Spiritus Vini rectificatus, Voor-
loop.

Stratum super stratum, *bestroying*
met lagen.

Sulphur, swavel.

Tartarus, Wyn-steen.

Tinctura, Tinctuur.

Vitriolum, Vitriool.

TEE.

T E E K E N S
D E R
G E W I C H T E N
E N
M A A T E N.

Gr. gr. een grein.

℞ Schrup. een scrupel, houdtwintig grein.

℥ Drach. een drachme, doet drie scrupels.

℥ Unc. een once, weegt acht drachme.

℔ Lib. een Médicyns pond, doet twalef oncen.

℔ Een half pond, weegt zes oncen.

Quart. Quartarius, doet drie oncen.

Pinta, onze pint doet ontrent twintig oncen in vochtigheid.

M. Manipulus is een hand vol, of zo veel men met de hand kan grypen.

P. Pugillus, is zo veel als men met d' uiterste vingers grypt.

No. Numero, een getal.

Par. Paria, dubbel getal.

ã Ana; dat is, dat men van elk een gelyk gewigt of maate nemen moet.

Par. æq. van elk even veel.

Q.S. quantum sufficit, zo veel genoeg is.

- Q. V. q. v. quantum vis, zo veel gy wilt.
 Q. Pl. q. pl. quantum placet, zo veel u be-
 lieft. Wanneer men aan d' Apoteekers
 goetvinden laat hoe veel gewigt, of
 hoe grooten maat hy daar toe neeme.
 S. A. f. a. Secundum Artem, na de konst;
 wanneer men aan d' Apoteekers de
 manier van bereiden beveelt.
 S. S. S. Stratum super Stratum, laag op
 laag. Wanneer men twee dingen by
 beurten op malkanderen moet leggen.
 M. F. m. f. Mifce fiat, laat het vermengt
 werden.

O P D E
 ARTZENY-BEREIDINGE
 D E R S T A D
 H A A R L E M.

Zoo krygt de kunst, in top geheven,
 Ten dienit van 't menschelyke leven,
 Een glans, door HAARLEM haar gegeven;
 Een glans, die hare vlekken dooft.
 Haar in geen duisternis laat steken,
 Maar zuivert van haar erfgebreken,
 Als 't dom vooroordeel is geweken.
 Men sier' met lauwerkranffen 't hoofd
 Der genen, die dit werk verrichten,
 En Eskulaap een Tempel sichten,
 Waar voor de bitse nyd moet zwichten.

D. van HOOGSTRATEN.
 Dc

D E

VERBEETERDE HAARLEMMER APOTHEEK.

Van de enkele Geneesmiddelen, die
men in de Winkels bewaaren moet.

Radices, Wortelen.

Cori, of Calami Aromatici,
Welriekende Lis.

Alcannæ, *Blanketwortel.*

Althææ, of Bismalvæ, en Ibisci,
Hemeswortel.

Angelicæ, *Angelika, of Kingelwortel.*

Aristolochiæ fabricææ, *Boontjes*

Longæ, *lange*

Rotundæ, *roode*

Tenuis, *dunne*

} *Holwortel.*

Afari, *Mansooren.*

Asparagi, *Aspergici.*

Aspho

- Asphodeli Lutei, *Geele Asfodillen.*
 Barda æ, of Lappæ Majoris, *Kliffen.*
 Bistortæ, *Hartstong.*
 Bryoniæ, *Wilde Wyngaart.*
 Carlinæ, *Everwortel.*
 Caryophyllatæ, *Nagelwortel.*
 Chelidonizæ, *Stinkende Gouw.*
 Chinæ, *Pokwortel.*
 Cichorei, *Cichorejen.*
 Consolidæ Majoris, of Symphyti, *Smeer- of
Waalwortel.*
 Contrajervæ, *Tegengiftwortel.*
 Costi utriusque, *zoete en bittere Balsam, Kost.*
 Cucumeris Afinini, *Ezels Komkommers.*
 Curcumæ, *Indiaansch Saffraan.*
 Cyclaminis, of Arthanitæ, *Verkensbrood.*
 Cyperi longi, *wilde lange Galega.*
 ——— rotundi, *wilde ronde Galega.*
 Doronici, *wilde Zonnebloem.*
 Eryngii, *Duivels Naigaarn, kruis distel.*
 Esulæ utriusque, *beide de Wolfsmelken.*
 Fœniculi, *Venkel.*
 Fraxinellæ, of Dictamni albæ, *leege effchen.*
 Galangæ, *Maagwortel.*
 Gentianæ, *Kruiswortel.*
 Glycyrrhizæ, of Liquiritiæ, *Soethout.*
 Helenii, of Enulæ campanæ, *Alandwortel.*
 Hellebori albi, *witte*
                   Nigri, *zwarte* } *Nieswortel.*
 Hermodactylorum, *Hartjeswortel.*

- Jalappae, of Gialappae, *Wonderbloem van Peru.*
 Imperatoriae, of Ostrutii, *Meeſterwortel.*
 Iridis Florentinae, *Liswortel.*
 Mandragorae, *Mandragers.*
 Mechoacannae, of Mechoacae Albae, *Witte
Purgeerwortel.*
 Meu, *Beerwortel.*
 Nymphaeae, of Nenupharis, *Waterplompew.*
 Ononidis, of Reſtae bovis, *Prangwortel.*
 Oxylapathi, of Oxalidis, en Acetofae, *Zuur-
ringwortel, Surkel.*
 Pœoniae maris, *Peonibloms Manneken.*
 Pentaphylli, *Vingerkruidwortel.*
 Petasitidis, *peſtwortel.*
 Petroselini, *Peterseliwortel.*
 Peucedani, *Verkens Venkel.*
 Phn, of Valerianae, *Speenkruid.*
 Pimpinellae, *Pimpernel.*
 Polyopodii querni, *Eike varen.*
 Pyrethri, *Bertram.*
 Raphani Sylveſtris, *Rapen.*
 Rhabarbarum, of Rheum, *Meleſoenwortel.*
 Rubiae tinctorum, *meede, krappe.*
 Ruſci, of Bruſci, *Steekende palm.*
 Saxifragiae, *Steenbreeke.*
 Scillae, *Zeeajuin.*
 Scorzoneræ, *adderkruid.*
 Scrophulariae Majoris, *groot Speenkruid.*
 Spicae Nardi Celticae, }
   Indicae, } *Spyk.*

Taraxici, of Dentis Leonis, Hengstbloemen-
Paardebloemen.

Tormentillae, Sevenbladswortel.

Turbith, Uitlandsche purgeerende Heemst.

Tussilaginis, of Farfarac, Hoefbladwortel.

Vincetoxici, of Hirundinariae, Swaluwen-
wortel.

Urticae, Netelwortel.

Zalzae Parillae, Uitlandsche stekende winds.

Zedoariae, Zeerwortel.

Zingiberis, Gember.

By dezen werden getelt de Fungi, of uitwassen.

Agaricus, Lorkenbooms Kampernoelie.

Auriculae Judae, Judas ooren.

Orbicularis, in onze spraak Bovist geheeten.

Cortices, Basten.

Arantiorum, Oranjeschillen.

Cassia Lignæ, of Xylocassiae, kleyne Ka-
neel.

Chinensium, Sinaasappelschillen.

Chinae, Chinae, Koorsbasten.

Cinamomi, Kaneel.

Citriorum, Citroenschillen.

Granatorum, of Malicorni, Granaatschillen.

Ligni Guajaci, of Ligni Sancti, Pekhout-
bast.

Macis, Foelie.

Querci, Eike bast.

Geneesmiddelen.

f

Radicum Cappatum, *Bast van Kapperswortel.*
Tamarisci, *Tamarisbast.*
Winterani, *Magellaans Kaneel.*

Ligna, Houten.

ALoës, *of Xyloaloës, Paradys hout.*
Aspalathum, *Aspalthout.*
Colubrinum, *of Serpentinum, Slangen hout.*
Dulcamara, *of Amaradulcis, Bitter Soethout.*
Guajacum, *of Sanctum, Pokhout.*
Nephriticum, *Graveelhout.*
Rhodium, *Rosenhout.*
Santalum Album, *wit*
Citrinum, *geel*
Rubrum, *rood* } *Zandelhout.*
Sassafras, *Sweethout.*
Visci quercini, *toppen van Eyken.*

Folia, & Herbae, Bladen en Kruiden.

Abrotani Maris, *Averuit Manneken.*
Absinthii Vulgaris, *of Latifolii, gemeene*
Alsem.
Romani, *of Tenuifolii, Room-*
sche Alsem.
Agrimoniae, *Agrimoni, opend kruid.*
Alchimillae, *onzer vrouwen mantel.*
Althaeae, *of Bismalve, en Ibisci, heemst.*
dubbeld malve.

Anc-

- Anethi summitates, *toppen van dist.*
 Artemisiae, *byvoet.*
 Betonicae, *betonie.*
 Botryos, *piment, druifkruid.*
 Burfae Pastoris, *Harders tas.*
 Calaminthae, *Berg calamint.*
 Capilli Veneris, *Venus hair.*
 Cardui Benedicti, *gezegende distel.*
 Caudae Equinae, *of Equiseti, Paarde staart.*
 Centauri Minoris summitates, *toppen van
klein duizend gulden kruid.*
 Chamaedryos, *Gamanderlyn.*
 Chamaeopytios, *of Artheticae, veld cipres.*
 Cuscutae cum floribus, *wrange schorste met
de bloemen.*
 Dictamni Cretici, *kandisch kraambuid.*
 Epithymi, *wrange, wilde tym.*
 Erysimi, *heeskruid.*
 Eupatorii Aquatici, *of Cannabini, water-
of hennip boelkensbuid.*
 Euphrasiae cum floribus, *oogen troost met de
bloemen.*
 Fumariae, *of Fumiterrae, duive kervel.*
 Gallitrichi, *of Scarleæ, Scarlei.*
 Hyperici summitates, *toppen van St. Jans
kruid.*
 Hyssopi, *Yssoop.*
 Lauri, *Lauwrier.*
 Lupuli, *Hop.*
 Majoranae, *majolein.*

- Malvae, kaasjesblaán, malve.
 Mari Syriaci, Marum van Sirien.
 Marrubii, of Prasii, walrouw.
 Matricariae, mater, moederkruid.
 Meliffae, confielje de grein, Lamoenkruid.
 Mentae Crispae, of Sativae, kruismunt.
 Mercurialis, Bingelkruid.
 Myrti, Mirteblaaden.
 Nepetae, nip, kattekruid.
 Nicotianae, of Tabaci, en Peti, Tabak.
 Origanii Cretici, Oregó.
     Vulgaris, grove majelein.
 Parietariae, glaskruid.
 Phellandri, of Cicutae Palustris, water eppes.
 Pilosellae, nagelkruid.
 Pimpinellae, pimpernel.
 Pollii Montani, bergpolei.
 Polygoni, verkensgras, kreupel gras.
 Pulegii Cervini, harts polei.
 Pulmonariae, of Lichenis, longkruid.
 Pyrolae, wintergroen.
 Ribesii Nigri, zwarte aalbezien.
 Rosmarini, rosemaryn, maagdekruid.
 Rutae, wynruit.
 Sabinæ, zevenboom, zavelboom.
 Salviae, sali.
 Saniculae, sanikel, wondkruid.
 Saponariae, zeepkruid.
 Scabiosae, schurftkruid.
 Scolopendrii, of Linguae Cervinae, hartstong.

Scordii, Waterlook.

Sempervivi Majoris, of Sedi Majoris, groot
huislook.

Senæ, senebladen.

Serpylli, wilde thym, kwendel.

Tythmi cum floribus, thym met de bloeme.

Tussilaginis, of Farfaræ, loetblaaden.

Verbasci, Wollekruid.

Verbenæ, yzerhars.

Violarizæ, violebladen.

Virgæ Aureæ, gulde roede.

Flores, Bloemen.

Arrica

BAlaustizæ, granaatbloemen.

Betoniczæ, betonibloemen.

Boraginis, bernagiebloemen.

Calendulæ, Goutsbloemen.

Caryophylli, nagelbloemen, angelier.

Chamæmeli Romani, roomsche } Kamille.
Vulgaris, gemeene }

Croci, Saffraan.

Lavendulæ, lavendelbloemen.

Malvæ, kaasjesbloemen.

Meliloti, melote bloemen.

Pæoniæ, peoni roozen.

Papaveris erratici, of Rhæados, kooren-
roozen.

Rorismarini, of Anthos, Rokemarynblou-
men.

Ro

Geneesmiddelen.

9.

- Rosarum Pallidarum . bleeks } rooken.
                  Rubrarum , roode }
Sambuci , vlierbloemen.
Schoenanthum , Arabisch- of Kernels hooy.
Stoechadis , vreemde lavendel.
Tiliae , linde bloeset.
Verbasci , of Tapfi Barbati , wolle kruids-
                  bloemen.
Violarum , viole bloemen.

Semina , Zaden.

- A** Cetosae , zuuring zaad.
Agni Casti , kuis zaad.
Altheae , of Bismalvae , en Ibisei , heemst zaad.
Ammios , Koningskorn.
Amomi , of Garyophilli Plinii , ronde nage-
                  len , nagels van Plinius.
Anethi , dil zaad.
Anisi , anys.
Apii , Juffrouw merk zaad.
Bardanae , of Lappae Majoris , kliffen zaad.
Berberorum , berberissen zaad.
Bombacis , of Gossypii , of Cotti , en Xyli ,
                  katoen zaad.
Cannabis , bennid zaad.
Cardamomi Minoris , klein kardemon zaad.
Cardui Benedicti , gezegende } distel zaad.
                  Mariae , marien }
Carei , kerwy.

Ci

- Cicer Album, witte
 Rubrum, roode } cicers.
- Citri, of Citrei Mali, citroen zaad.
- Citrulli, of Anguriae, kicheren zaad.
- Cnici, of Carthami, wilde saffraan zaad.
- Coriandri, coriander zaad.
- Cubebe, staart peper.
- Cucumeris, komkommer zaad.
- Cucurbitae, kauwoerde zaad.
- Cumini, of Cymini . komyn.
- Cydoniorum, kwee korrel.
- Dauci Cretici, kroontjes zaad.
- .Vulgaris, wortel zaad.
- Endiviae, endivi zaad.
- Erucae. raket zaad.
- Foeniculi dulcis, zoet
 Vulgaris, gemeen } venkel zaad.
- Foenugraeci, senegriek, grieks hoy.
- Fumariae, duive kervel zaad.
- Genistae, brem zaad.
- Granorum Paradisi, gryn, Parady's korrelen.
- Hyoscyami Albi, wit bilsen zaad.
- Hyperici, Sint Jans kruid zaad.
- Lactucae, sla zaad.
- Levistici, lavas zaad.
- Lini, lynzaad.
- Lupini, of Lupinorem, boks beonen.
- Malvae, koesjes zaad.
- Melonum, meloen zaad.

- Milii Solis, *parel zaad.*
 Napi, *of Buniadis, rasp zaad.*
 Nasturtii, *kers zaad.*
 Nigellæ, *of Nardi, en Melanthii, nardus zaad.*
 Nuclei Cerasorum, *herse kernen.*
     Perficorum, *persike kernen.*
     Pinei, *pingelen.*
 Nymphææ, *plompe zaad.*
 Ocimi, *of Basiliconis, balzem zaad.*
 Orobi, *erwtten.*
 Pæoniæ, *peonie zaad.*
 Papaveris Albi, *wit mankop zaad.*
 Petroselini Macedonici,
     Vulgaris, } *peterselizaad.*
 Plantaginis, *weegbre zaad.*
 Portulacæ, *porcelein zaad.*
 Psyllii, *vloy zaad.*
 Raphani, *radys zaad.*
 Rutæ, *wynruid zaad.*
 Santonici, *of Zedoariæ; en Cinæ, zwerf*
     zaad, wormkruid.
 Saxifragiæ, *steenbreek zaad.*
 Scariolæ, *scherlei zaad.*
 Seselios Massiliensis, *gekronkelde venkel van*
     Massilien.
 Sileris Montani, *esels kornyn.*
 Sinapi, *mostert zaad.*
 Sophiæ, *sophyen zaad, sien.*
 Staphidis Agrinæ, *luis kruid.*
 Sumach, *smak.*

Thlaspios, wilde kersfen.

Violarum, violen saad.

Urticæ, netel saad.

Fructus, Vruchten.

Alkekenigi, of *Halicacabi*, krieken van over zee.

Amygdala Amara, bittere
Dulcia, soete } amandelen.

Baccæ Juniperi, jenever besien.

Lauri, bakelaar, lauwrier besien.

Mezeræi, berg peper.

Myrti, of Myrtilli, mirte besien.

Sambuci, of Granorum Actes, vliet besien.

Capita Papaveris, mankoppen.

Carpobalsamum, balsam vrucht.

Caryophylli, nagelen.

Cassia Fittula, pyp kassi.

Colocynthis, kolokwint appelen.

Dactyli, Dadels.

Ficus, Caricæ, vygen.

Gallæ, galnooten.

Garyophylli Plinii, of Amomi, nagels van Plinius.

Glandes, akers, eekels.

Jujubæ, borstpruimen.

Kermes Grana, of Coccus Baphica, karmosyn besien.

Mespi-

Geneesmiddelen.

13

Mespila Immatura, *onrypemispels.*

Myrobalanæ Bellericæ,

Chebulæ,

Citrinæ,

Emblicæ,

Indæ, of Nigræ,

} *roloap nooten.*

Nux Cupressi. *cupres noot.*

Moschate, of Myrsiflica, *noots moschaat.*

Vomica. *kraan oog.*

Plper Album, *witte*

Longum, *lange*

Nigrum, *swarte*

} *peper.*

Siliquæ Dulces, of Xyloceratiqrum, *Sint
Fansbrood.*

Tamarindi, *tamerinde.*

Farina, Meel.

F Abarum, *boons meel.*

Faenugraeci, *fenegriek meel.*

Hordei, *gerste meel.*

Lupinorum, *boksbouwen meel.*

Radicum Althææ, *meel van heemstwortel.*

Consolidæ Majoris, *meel van smeer-
wortel.*

Seminum Lini, *lynsaadmeel.*

Succi Liquidi, Vloeyende Sappen.

A Grestæ, of Omphacium, *vorjuis.*

Cydoniorum, *kweesap.*

B 2

Lij

Limonum, *limoen sap.*

Rosarum Pallidarum, *sap van bleeke rozem.*

Succi Condensati, Gummi & Resina,

Dik gemaakte Sappen, Gommen en Harften.

A Cacia Vera,

Aloë Hepatica, of Caballina, *paarde Aloë.*
Socotrina, of Lucida, *Aloë van 't eiland Socotrina.*

Ammoniacum.

Amylum, *stysel, amoldont.*

Assa Foetida, *duivels drek.*

Balsamum Peruvianum, of Tolutanum,
balsam van Tolu.

Copayva,

Bdellium.

Benzoin.

Bitumen Judaicum, of Aspalatum, *Jodolym.*

Caphura, of Camphora, *campher.*

Colophonia, of Pix Græca, *spiegel bars.*

Euphorbium, *sap van toortse van Peru.*

Galbanum.

Gitta Japoni, of Gitta Gamba, en Gitta Gamandra.

Glycyrrhizæ Succus, of Liquiritizæ, *sap van soethout.*

Gum,

Geesmiddelen.

Gum , Animæ.

Arabicum , *Arabis gom.*

Carannæ.

Elemni , *of Elemi.*

Hederæ , *gom van klimop.*

Tacamahaca.

Hypocistidis Succus.

Lacca , *lak.*

Ladanum.

Manna , *manne.*

Mastiche , *massik.*

Myrrha , *myrrhe.*

Opium , *houlsap.*

Opobalsamum.

Opoponax.

Pix , *pek.*

Resina Pini , *pynhars , rinsenbars.*

Terebinthinæ , *of Citrina , geel hart.*

Sagapenum.

Sanguis Draconis , *draken blood.*

Sarcocolla , *vis tym.*

Scammonium.

Styrax Calamita.

Liquida:

Succinum Album , *of Carabe , witte brand-*
steen.

Citrinum , *geete brandsteen.*

Thus , *of Olibanum , wisrook.*

Tragacanthum , *gom dragant.*

*Animalia, eorum Partes & Excre-
menta, Dieren, des zelfs Deelen
en Uitwerpselen.*

- A** Deps Anatis, *vet van eindvogels.*
Gallinæ, *vet van hoenders.*
Aselli, *of Millepedæ, zeugen, pissebedden.*
Axungia Porci, *verkens reufel.*
Bezoar Occidentalis, *Wedindische Beseer.*
Orientalis, *Oostindische Beseer.*
Cancrorum Fluviatilium Oculi, *kreefsoogen.*
Cantharides, *Spaanse vliegen.*
Castoreum, *Beverfwyn.*
Cera Alba, *wit wasch.*
Flava, *of Citrina, geel wasch.*
Cornu Cervi, *hartshoorn.*
Cranium Hominis violenta morte extincti,
*menschen hoofspan, die schielyk of door een
ongeluk dood gebleeven is.*
Dentes Apri, *wilde verkens tanden.*
Ebur, *elpenbeen, yvoor.*
Hirci Sanguis Præparatus, *bereid bokkebloed.*
Ichthyocolla, *huizenblas, vislym.*
Mel, *honing.*
Moschus, *muscus.*
Mumiâ, *mumic.*
Nidus Hirundinum, *swaluwe nest.*
Sanguisugæ, *of Hirundines, bloedzuigers.*
Sapo Venetus, *Veneetse zeep.*

Scin

Scincus.

Sepiæ Os, of Spuma maris, zeeschuim.

Sevum Hircinum, bokketalk.

Sperma Ceti, walschet.

Spodium ex Ebone, gebrand yvoor.

Ungula Alcis, eland klauw.

Unicornu, eenboorn.

Zib ethum, civet.

Mineralia, Metalla, Lapides,
 Mineralen, Metallen, Steenen.

Æ Rugô, of Viride æris, Spaans groen.

Æs ustum, gebrand koper.

Alumen rupeum, of Roche, gemeene aluin.

Plumeum, of Amiantus, pluim aluin.

Uitum, gebrande aluin.

Antimonium, of Stibium, spiegelglas.

Argentum Foliaceum, gestage blad zilver.

Vivum, of Mercurius Vivus, kwik
 zilver.

Arsenicum Album, rottekruid.

Auripigmentum, piment.

Aurum Foliaceum, gestage blad goud.

Bolus Armenia, Armenische

Vulgaris, gemeene

Alba, witte

} bolus, of aarde.

Borax, goud lym.

Calx Viva, levende kalk.

Ceyssa, lootwit, ceruis.

- Chalcitis, gebrand vitriool.
 Chalybs, staal.
 Chryfocolla, zier Borax.
 Cinnabaris, vermilioen.
 Cryftallus, kristal.
 Granatus, granaassteen.
 Hyacinthus, iacint, Hiacintsteen.
 Lapis Armenius, Armeni
     Calaminaris, Klemi
     Haematites, Bloet } steen.
     Judaicus, Jode
     Lazuli, Lazuur }
 Lithargyrium Argenti, silver glit.
     Auri, goud glit.
 Magney, zeld magneet fteen.
 Minium, roet.
 Osteocolla, beenlym.
 Pompholyx, of Nihil album, en tutia, niet,
     wit niet.
 Rubinus, robynsteen.
 Sal Armoniacum, armoniak zout.
     Gemmae, gegraven zout.
     Petrae, of Nitrum, falpeter.
 Sapphirus, Saphyrsteen.
 Sardus, of Carneolus, Sardissteen.
 Smaragdus, Smaragdsteen.
 Sulphur, zwavel.
 Terra Lemnia, aard van 't Eiland Lemnos.
 Tutia, of Pompholyx Griseum, en Cadmia
     Græcorum, oog niet.

Geneesmiddelen.

139

Vitriolum Album, witte klemy, wit koper-
rood.

Hungaricum, Ongers koperrood.

Romanum, Roomsche koperrood.

Marina. Zegewassen.

Ambra Grisea, amber grys.

Corali Albi, witte
Rubri, roode } koraalens

Corallina, koraal-moefch.

Margaritæ, paarlen.

Pumex, dryf-puimsteen.

Spongia, spons.

B 5

VAN

VAN DE
WATEREN.

Aqua Fol. en Summitatum Fœniculi.

Hyflopi.

Meiſſæ.

Menthæ crispæ.

Plantaginis.

Pulegii cervini.

Roriſmarini.

Flot. Chamæinel.

Lavendulæ.

Sambuci.

Tiliæ.

Alle deze kruiden of bloemen verſzynde kneus die, en giet daar zo veel water op tot dat zy even overſoft zyn, haalt het daar na over, tot dat gy van ieder anderhalf pond kruiden of bloemen, dartig oncen water afgetrokken hebt.

Aqua Roſarum, Roſewater.

R. Roſarum, die gezouten zyn.

die vers zyn van elks XVI oncen.

Gemeen water zo veel als genoeg is.

Laatze op de voorgaande wys na de kunſt over-

overgehaalt werden, en trekt 'er vier pinten water af.

Het verkoelt; 't versterkt het hart en ingewanden, en is goed voor alle ontstekingen zo uiterlyk als innerlyk gebruikt, voornamentlyk voor d' oogen.

De *Dosis* is na gelegenheid der zaaken.

Aq: Cinamomi, Kaneelwater.

Cinamonii van d' alderbeste grof gestooten
XV L oncen.

Vini Gallici die lekker is XL oncen.

Laat ze 24 daagen meuken, en giet daar na daar boven noch zo veel water op als 't genoeg is, haal het dan in een gewoone distilleerketel over, tot dat men vier pinten vogt ontfangen heeft, en bewaar het tot 't gebruik.

Het versterkt krachtig het hart, de geesten, en een slappe maag; stillt het braaken; verbetert de loslyvigheid, en verkwikt het gemoed, &c.

De *Dosis* is alleen tot een once, of met eenig ander vogt gemengt.

Samengestelde Wateren.

Aqua Antiparalytica; Water tegena-
de Geraaktheid.

- R. Rad: Imperator gedroogt II oncen.
 Zedoariae die niet wormsteekig is.
 Bryoniae van elks een onse.
 Ligni Sassafras, geraspt IV oncen.
 Herb. Calaminthae }
 Origani }
 Rosismarini } die gedroogt zyn van
 Salviae } elks een onse.
 Serpilli }
 Thymi }
 Bacc Juniperi VI drachmen.
 Sem. Dauci Graeci.
 Sileris Mont.
 Caryophyllor, van elks ten half onse.
 Cloam, de beste VI drachmen.

Dit wel gekneust zynde, laat het 6 dagen
 in vier pinten Brandewyn geweekt werden;
 distilleert het daar na in een glaaze kolf, en
 trekt daar dertig oncen vogt af.

Dit water wederstaat alle hoof- en ze-
 nuwziekten; geneest de lammigheid, ge-
 raaktheid, hoofzwymel, opent de ver-
 stoppingen die uit slym bestaan; versterkt
 de maag, de milt, het hart, &c. uiterlyk
 we-

wederstaat het de verrottinge der wonden; stilt de tandpyn; belet het ruischen der ooren; verdryft de koude klieren, herstelt 't geroone bloed, &c.

De *Dosis* is innerlijk tot een once met eenig bekwaam vogt vermengt; uiterlyk gebruikt men het alleen.

Aqua Theriacalis, Driakel Water.

R. Cortic: Citri, het geel duar van, versch. VI oncen, of gedroogt anderhalf once.

Rad. Angelicae.

Zedoariae.

Pol. en Summitat Rutae, die versch. zyn van elks anderhalf drachmen.

Caphurae II drachmen.

Laat het grofjens gestooten, en daar na 6 dagen in vier pinten Brandewyn geweekt werden, na welke weeking men veertig oncen daar af moet distilleeren, waar in men dan vyf oncen *Theriaca* weekt, en het vogt na dat het dikwils omgeschut is, werd ten laaste doorgegoten, en tot het gebruik bewaart.

Het wederstaat de koors; en alle kwaatvaardige siekten; stilt de pyn in de leeden; is goed voor verkoutheid, wormen, &c. verbetert de sifte rochten, en doet tamelyk sweeten.

De

De *Dosis* is alleen lepelwys of elders ondergemengt.

Agga Vita, Water des Levens
of Aromatyke Brandewyn.

R. Rad. Calami Arom. gedroogt.

Cyperitotot, van elks III drachmen.

Galangæ een once.

Angelicæ een half once.

Flaved. Cort. Arant. die vers zyn.

Citri, die vers zyn van elks
IV oncen, of I gedroogt
een once.

Herb. Melissæ

Majoranæ

Rorismar

} die gedroogt zyn van
elks een loot.

Flor. Lavend. die gedroogt zyn II drachmen.

Rosar. die met zout ingeleit zyn
IV oncen.

Sem. Cardam. min, uitgopelt.

Garyophyllor. van elks een half once.

Macis II drachmen.

Cinam III oncen.

Stoot dit tot een grof poeder, en laat het in acht pinten *Spiritus vini* weiken; welke *Spiritus* of geest men daar na door de distillatie tot vier pinten toe moet afrekken.

Deese

Deze geest is goed tegens de winden, flauwtens, en oprispingen; verkwikt de geesten, en 't bloed; sterkt de maag; belet het braken; geneest de hooftpyn, swymeling, &c.

Men gebruikt het als 't voorige.

V A N D E
A Z Y N E N.

ACetum Calendulæ.

Rosarum.

Sambucinum.

Alle deze Azynen werden op een wyze gemaakt, en men neemt tot een van de voornoemde ses oncen gedroogde bloemen, op welke men vyf pinten *Aceti Vini* giet, en in een glaase vles die wel toegestopt gedaan zynde, laat men ze vyftien dagen in de heete Somerzon staan, daar na giet men die door, en men bewaard ze tot het gebruik.

Den *Azyn van Goudsbloemen* werd zelden gebruikt als in pesttyden; zy verdryft de flauwtens, en doet sweeren.

De *Dosis* is tot een once inwendig gebruikt, met eenig bekwaam nat vermeingt.

Den *Azyn van Roosen* en van *Vlierbloemen* werden meest uiterlyk gebruikt voor alle ontsteekingen, roos, met natte doeken daar om

om geslaagen; men slaatze ook om 't hooft-
in heete koortsen, -hooftpyn, - &c.

Acetum Distillatum; Gedistilleer- *den Azyn.*

R. Aceti Vini, *zo veel als 't is belieft.*

Distilleert het in een glase kolf, tot dat
(de phlegma eerst afgetrokken zynde, en
een andere ontfanger daar aan gehegt zyn-
de) de zuure geest uitgaat.

Dese geest is in veel Chymise operatien
zeer dienstig. Zy verwekt het sweet; is in
kwaataandige koortsen van een groot ge-
bruik, en met and're dingen vermengt
zynde, wert het een tegengift.

. De *Dosis* is van een drachme tot een
oace.

Acetum Propbylactium; *tegengiftigen Azyn.*

R. Rad. Angelicæ, *gedroogde.*

Zedoariæ, *van elks een once.*

Petasitidis, *versche, VI oncen.*

Herb. Melissæ.

Scordii, *die versch gedroogt zyn, van
elks IV oncen.*

Comarum Rutæ, *III oncen.*

Fals

Flaved. Cort. Citri, versch Vl oncen, of gedroogt anderhalf once.

Gesneeden en gestooten zynde, laat het acht dagen in ses pinten gedistilleerde wyn-azyn geweekt werden, en distilleert het daar na in een aarde of glaase kolf, nochtans niet tot dat het al te droog is; noch dat d'Azyn een brandige smaak aanneemt.

Dit water doornyd alle sitige feynen, brengt de zelve onder, en dryft ze door 't sweeten uit: 't is van groot gebruik in pest- en heete koorsen, &c.

De *Dosis* is van een half tot een heel once in sweetdrankjes of juleppen vermengt.

V A N D E G E E S T E N.

Spiritus Vini rectificatus, Suiver gemaakte Brandewyn.

R. Spir. Vini IV pinten.

Distilleert het uit een glaase kolf in 't land, met een maatig vuur, tot dat daar veertig oncen vogt afgetrokken zyn. Indien gy maar Alkohol begeert, zo trekt daar alleen maar vyftien oncen af.

Het is een beroemt Menstrum om allerlei lichamen uit te trekken; is goed in een flappe maag, &c.

De *Dosis* is een once.

Spi-

Spiritus Aromaticus Oleosus,

Of

Sal Volatile Aromaticum, Geest
van Olyachtige Speceryen.

R. Cinnamomi, van de beste, VI drachmen
Flav. Cortic. Arant.

Citri, die versch zyn, van
elks anderhalf once, of ge-
droogt van elks III drack-
men.

Caryophyllor.

Macis.

Cardamomi min. van elks II drachmen.

Sal. Tart. een halfonce.

Laat dit 6 daagen met XVI oncen *Spir.*
Vini Rectif. in een lauwe weiking slaan,
naa deze weiking giet daar boven op

Spir. Salis Armon. zes oncen.

En trekt daar dan door distillatie twalef
oncen af.

Deze verfrist het bloed, de geesten; 't ver-
sterkt het harte, de maag, &c. verdryft de
benauwtheden en flauwtens.

De *Dosis* is van tien tot vyf en twintig
druppen met wat wyn of iets anders ver-
mengt.

Spi-

*Spiritus Carminativus, Wind-
breekende geest.*

R. Rad. Angelicæ.

Galangæ.

Zedoariæ.

Flor. Rorismar.

Majoranæ.

Menthæ crispæ.

} versch gedroogt.

Sem. Sileris Montani.

Levistice, van elks een half once.

Cinamomi, van de beste, II oncen.

Flav. Cort. Arant, die versch zyn III on-
cen, die gedroogt zyn VI drachmen.

Macis, II drachmen.

Garyophyllor, een half once.

Grof gekneust zynde, giet daar vyftig oncen Spir. Vini boven op, en naar het 6 dagen geweekt hebbende, zo laat'er wederom vyf en twintig oncen door distillatie afgetrokken worden.

Deze versterkt het harte, de maag, en de hersenen; 't verdryft de winden, 't kolyk dat uit kouw en slym gebooren word; de krimpings des buiks, de wormen, en is niet kwaad in pesttyden.

De Dosis is tot een once op eenmaal.

Spi-

Spiritus Matrisalis, Moeder geest.

R. Mastiches.

Myrrhæ.

Olibani.

Succini, van de beste, van elks II oncen.

Deze tot een fyn stof gebragt zynde, giet daar boven op.

Spir. Vini Rectif. vier en twintig oncen.

En na dat het genoeg geweekt heeft zo distilleert het uit een glaase retort, en laat het wederom tot dat het byna droog is afgetrokken werden.

Deze versterkt de lysmoeder; verwekt de stonden; en geneest alle ziekten die uit de maag en 't gedarmte voortkomen; als de buykloop, witte vloed, 'tbraaken, &c. en heeft een wonderlyke kragt in een bederwing van been.

De Dosis is tot een half once met wat Aqua Melisse vermengt.

Spiritus Salis Armoniaci, Geest van Armoniak zout.

R. Salis Armoniaci:

Tart. van elks XII oncen.

Na dat elk bysonder tot poeder gebragt is, en dan weder te zamen vermengt zynde

Van de Geesten.

33

de, doet het in een glaase distilleer kolf; giet 'er dan twee en twintig oncen gemeen water op, en na dat het vat dan wel toegesloten is, zo distilleert 'er langzaam uit sand na de trappen des vuurs veertien oncen af.

Deze geest is zeer doordringende, temperet het zuur, en wederstaat de hoorsen die uit een wanordentelyke opzieding ontstaan: geneest de ziekten die uit zuur haare oorspronk neemen; als stuipen, valende ziekte, moederkwaalen, lammigheid, &c.

De *Dosis* is inwendig van vyf tot vyftien druppels, uitwendig houd men ze onder de neus.

† Zelve met levende kalk.

R. Sal. Armon. VII oncen.

Calcis Vivæ XVIII oncen.

Aq. Pluv. een pint.

Trekt hier na de konst tien oncen ast af.

Deze is alzo doordringend als de voorgaande.

De *Dosis* is als vooren.

spij

Spiritus Cort. Arantiorum, Geest
van Orangieschillen.

R. Flav. Cort. Arantior. die versch zyn XVI
oncen, of gedroogde IV oncen.

Laat op de zelve gegooten werden
Spir. Vini IV pinten.

En alzo 6 dagen geweekt hebbende, laat
er dan wederom twe pinten afgetrokken
worden.

Zy versterkt de maag en 't harte; dryft de
winden uit; opent alle verstoppingen die
uit koude haar toorspronk nemen; belet het
braaken, en bevordert de stonden, &c.

De Dosis is tot een once op een maal.

Spiritus Cochleariæ, Geest van
Lepelbladren.

R. Herb. Cochleariæ VI pond.

Rad. Raphani Sylv. in kleine schyffens ge-
smeden een pond.

Sem. Sinapi VI oncen.

Laat op dezelve gegooten werden.

Spir. Vini V pond.

En distilleert 'er dan XXX oncen af.

Het is zeer krachtig in scheurbot en alle
toevallen die daar uit voortspruiten; 't jaagt
de

de pyn uit de lenden weg; 't verwarmt de ingewanden, en 't doet sweeten, &c.

De *Dosis* is van een half tot een heel drachme in eenig bekwaam vogt vermengt.

Spiritus Cornu Cervi, Geest van
Hartshoorn.

R. *Cornu Cervi*, in kleine stukjes gebrooken,
zo veel als gy wilt.

Laat dezelve in een glaase Retort, die groot genoeg is, gedaan werden, op dat zy de helt daar van vervulle; set dan de Retort in 't zand, en vereenigt daar een ontvanger aan die wyt genoeg is; distilleert 'er daar na de vloeibaare deelen af; en het vuur by trappen matelyk vermeerdert hebbende, zo zullen 'er opklimmen, als, slymig water, en geest, vluchtig zout, en daar zal ook oly uit overgaan. Welk voornoemt vluchtig zout met d'andere vogt, die van den stinkenden oly door filtreeringe afschieden is, vermengt zynde, moet in een hooge kolv' op 't zand al distilleerende gerectificeert worden. Waar na men dan het vlugge zout met de geest vermengen, of elk besonder bewaaren kan.

De geest en 't vlugge zout doen sweeten;
dry

dryven de pisuit; zuiveren het bloed; wederstaat alle koorsen; openen de verstoppingen. Den Oly is van weinig gebruik, als uitwendig tegen 't podagra en jicht.

De *Dosis* van de geest van 't vlugge wort van tien grein tot een schrupel.

Spiritus Levistici, Geest van Lavas.

R. Sem. Levistici IV *ancen*.

Spir. Vini XXIV *ancen*.

Na dat voor af een genoegsame lauwe weikinge gegaan is, zo distilleert het in een dubbelt vat tot XII *ancen*.

Zy dryft wel af, verdunt de taaije slym; opent, verwarmt, en is goed in Moederkwaalen.

De *Dosis* is tot een half onse op een maal.

Spiritus Carui, Geest van Karwy

Werd op dezelve wyze gedistilleert.

Zy verdryft de winden, is goed voor 't kolyk, pynen voor 't harte, en in de maag, &c.

De *Dosis* is als boven.

Spiritus Nitri Dulcis, Soete Sal-
peter Geest.

R. Spir. Vini Rectific. *IX oncen.*
Nitri *III oncen.*

Laat het in een phiool, die een zeer lange hals heeft, een maand lang omloopen, en laat daar na de vogt daar uit door distillatie getrokken worden tot dat het byna droog is.

Zy is van groot gebruik in kwaadaardige koorsen; blust den brand uit, en bevordert de gest der maage, &c.

De *Dosis* tot vyf en twintig druppel met eenig nat vermengt.

Spiritus Salis Dulcis, Soete Geest
van Sout.

Werd op de zelve wyze gedistilleert.

Zy opent de keel en tongkliertjes waar door zy de dorst leest: wederstaat de verrottinge; dryft de pis af, en opent de verstoppinge, &c.

De *Dosis* is tot veertien druppel met eenig nat vermengt.

C

TINC

VAN DE
TINCTUUREN.

Tinctura Antepileptica, Tinctuur
tegens de vallende ziekte.

R. Rad. *Pœoniæ* van de mannetjes die vers zyn
11 oncen.

Fraxinellæ.

Visei quercini.

Herb. *Majoranæ*.

Salviæ.

Calamint. Mont.

Rorismar.

Summit. *Rutæ*, gedroogt.

Flor. *Stœchados*.

Lavendulæ.

Lilior Convall. die versch zyn.

Tiliæ, die versch zyn, van elks een
half once.

Sem. *Pœniæ*.

Nigellæ, van elks 11 drachmen.

Cinnam, de beste een once.

Garyophyll. 11 drachmen.

Tot poeder gebragt zynde, zo laat het
VI dagen in IV pinten *Spir. Vini Rectific.* in
een dubbelt vat geweekt worden.

Het geneest de vallende ziekten, en alle
hoofspyn, die uit dikke slymige vogten
voortkomen; slijk de stuipen der kinderen.

De

De *Dosis* is voor oude personen tot een ounce, voor kinderen tot twee drachmen met eenig vogt vermengt.

Tinctura Antinephritica, Tinctuur
tegen 't Graveel.

- R. Rhabarbari, *de beste, een half ounce.*
Mitridatii Dam.
Liquiritiæ, *dat geraspt is.*
Bacc. Juniperi, *van elks VI drachmen.*
Lapid. Judaici, *V drachmen.*
Sem. Levistici.
Anisi.
Zingiberis.
Galangæ, *de kleine.*
Agarici, *van elks een drachme.*
Macis, *II scrupels.*
Vini Rhenani.
Spir. Vini, *van elks een pint.*

Doet dit alles in een glaase vles en setse in 't sand, en na dat door een lauwe werkinge haar koleur genoeg voortgekomen, en dit zo 14 dagen gecontinueert is, zo scheid het tot 't gebruik van een.

Dit opent de verstoppingen der nieren, en pisleyders; 't dryft alle graveel af; verdunt de slymerige vogten, en versagt de brande pis, &c.

De *Dosis* is lepelwys, of tot by na een once in eenig vogt vermengt.

Tinctura Stomachica, Maag
Tinctuur.

R. Cinnamomi, *de beste*, II oncen.

Nuc. Moschat. een once.

Macis, een half once.

Garyophyllor. III drachmen.

Flav. Cort. Arant.

Citri, *die versch zyn*, van elks
een once.

Rad. Calami Arom.

Zedoariæ, *die niet wormsteekig is*,
van elks VI drachmen.

Galangæ Minor.

Cardamomi min. *uitgepelt*, van yder III
drachmen.

Croci, *die keel is*, een half once.

Spir. Vini, LX oncen.

Laat dit op de voorgaande wyze bereid werden, en sygt daar na de vogt door een lap, of munnekegrauw papier.

Dit versterkt de maag; verwekt den verloren honger, en bevordert de kokinge der spyze in de maag.

De *Dosis* is van een half tot een heel once.

Tinctura Absinthii, uti & Centauri
 Min. Tinctuur van Alsem, en
 van Duizendguldenkruid.

R. Summit. Absinthii (of Centauri) die
 vers gedroogt zyn VIII oncen.

Giet daar II pinten *Spir. Vini* op, en laat
 het acht dagen warm staan weiken.

De Tinctuur van *Alsem* doet sweeten;
 versterkt de maag; opend de milt, lever
 en de klieren der lenden.

De Tinctuur van *Duizendguldenkruid*
 dood de wormen; wederstaat de koorts
 waar van 't zyn naam bekomen heeft, en
 is een groot middel voor die van een dollen
 hond gebeeten zyn.

De *Dosis* van beide zyn tot een half once
 of wat meer of minder, na de ouderdom
 des lyders.

Tinctura Castorei, Tinctuur van
 Beverzwyn.

R. Castorei een once.

Tot poeder gebracht zynde, zo laat daat
 drie drachmen *Liquoris Sarsari* (na dat het
 in een phiool gedaan is) opgegoten, en zo
 24 uren in warm sand geweekt werden:
 na deze weiking, zo giet 'er X oncen *Spir.*

C 3

Vie

Vini Rectific. op, en weikt het op de zelve wyze noch 6 daagen, en laat dan ten laften de Tinctuur zonder beroering de vuiligheden afgegooten worden.

Zy is goed in hooftswymeling, vallende ziekte, apoplexie, moederkwaalen, &c. uitwendig is zy goed voor pyth en ruifinge der ooren, en van een befondere kragt in 't koud vier.

De *Dosis* is tot dertig droppen inwendig; uitwendig fleekt men hem met wat wolin 't obr, en men mengt zé onder pappen.

Tinctura Catechu, Tinctuur van Catechu.

R. Catechu een onco.

Spir. Vini X oncen.

Laat dit 6 daagen in een phiool in warm fand geweikt worden.

Zy verfterkt de maag; belet het braaken; matigt de buikloop, bewaart het tandvlees.

De *Dosis* is van een half tot een heel drachme, uitwendig werd zy onder mondspoelingen vermengt.

Tinctura Cinnamomi, Croci,
Tinctuur van Kaneel,
en Saffraan.

DEeze werden op dezelfde wyze gemaakt; maar men moet daar toe de *Spir. Vini. Rectific.* gebruiken.

De Tinctuur van Kaneel versterkt het herte; belet de flauwtens, en benauwtheiden der maage, en verwaamt de zelve, &c.

De *Dosis* is tot II drachmen.

De Tinctuur van Saffraan bevordert de omloop des bloeds; verwarmt de maag, het hart, de lyfmoeder, en is goed voor alle ziekten die met sweeten moeten genezen worden.

Tinctura Succini, Tinctuur van
Barnsteen.

R. *Succini Flavie, die klaar is, tot meel gezevreeven, anderhalf once.*

Spir. Vini, die met asse van wyngaarsen ranken van zyn waterachtige vogt berooft, en noch eens gedistilleert is, IX oncen.

Laat dit te zamen 10 daagen in warm sand gedigerert werden.

C 4

Zy

41 Van de Tinctuuren.

Zy doet piffen ; verfterkt de herfenen ; opent de verftoppingen der lyfmoeder en des buiks , &c.

De *Dofis* is tot vyf en twintig druppel onder eenig nat vermengt.

Tinctura Antifrebilis , Tinctuur tegen de Koors.

R. Rad. Contrajervæ.

Gentianæ.

Ligni Colubrini , van elk een half once.

Sùm. Centaurei Minor.

Abfynthij Rom.

Fol. Cardui Bened. die verfch gedroogt zyn , van elks II drachmen.

Grofjes geftooten zynde laat daar XXV. oncen *spir. Vini* op gegoten werden , door welke (na dat het 6 daagen in een fachte weikinge geftaan heeft) een genoegzaame Tinctuur uit getrokken word.

Zy wederftaat alle koorsen , en doet fweeten.

De *Dofis* is van een half tot een heel once.

Tinct.

Tinctura Martis Aperients, Oopen-
dend Tinctuur van Staal.

R. *Limaturæ Chalybis in een kroes gloeiende
gemaakt 11 pond.*

Vini Gallici Generosi LX oncen.

Laat dit by beetje daer in gegooten
worden, en also de vierde part van 't ita
uitbluffen; maar weest voorzigtig dat gy
het terstond na dat gy daer wat in gegooten
hebt dicht toedekt, op dat de wyn niet be-
gint te vlammen: dit zo volbragt zynde,
laat te gelyk acht dagen lang op een warme
plaats te meuken gezet werden.

Zy geneeft de milt en scheicuvels; ver-
wekt de slonden; dood de wormen, en
opent de verstoppingen der inwendige de-
elen des buiks &c.

De *Dosis* is tot een schrupel.

Tinctura Tartari, Tinctuur van
Wynsteen.

R. *Tartari Rhenani, rauw en gebrand, van
elk een pond.*

Salis Tartari V oncen.

Na dat het tot poeder gebragt, en te ge-
lyk onder een geroert is, laat het in XXIV
oncen warme Rinsche Wyn lepelwys ge-
wor-

worpen worden , laat het dan 24 uren in digestie staan , na welke het ten laasten moet door gelekt worden.

Zy breekt het zuur ; vervordert het pissen ; opent de verstoppingen , en wederstaat de kwaataardige ziekten.

De *Dosis* is tot dartig druppen met eenig nat vermengt.

Tinctura Metallorum , Tinctuur van Metaalen.

R. Reguli Antimonii *van* Martialus II onsen,
Stanni Anglici *dat goed is.*

Veneris of Cupri Rubri , *van elks een
once.*

Het koper alleen gesmolten zynde , laat daar de *Regulus* en het tin bygevoegt werden , en doet daar noch een drachme salpeter by , vermeerdert dan het vuur met een groote kragt ; tot dat men het koper niet meer zien kan ; als het nu gelyk met malkanderen vermengt is , laat het dan in een gietkom gegooten werden. Neemt dan maar een once van die *Massa* , en mengt daar XII onsen van de allersuiverste salpeter onder , stoot het dan te degen ; en werp het poeder by beurten in een gloejende metaale smeltkroes , en laat

laat het zo lang branden, tot dat het wederom te gelyk tot een *Massa*, die tusschen blauw en groen is, verandert is. Dit zo volbragt zynde, giet het zelve op nieuw in een aarde kom, eer het vogtig word door de lucht, en laat het tot poeder slooten; op welk terstond XX oncen van de alderzuiverste *Alkohol vini* moet gegooten werden, en dan ten laasten zo lang in digestie staan, tot dat de Brandewyn een roode koleur aangenoomen heeft.

Het oopent krachtig alderhande hartnekkige verstoppingen, en doet de zondigende materie door 't water loozen; ook heeft het in een *Genorrhœa* een wonderlyke kracht, &c.

De *Dosis* is van X tot XXX druppel in een lepel vol Spaanse Wyn.

Tinctura Opii, Tinctuur van
Heultraan.

R. *Opii in dunne schyffens gesneeden, en op een yfere plaat langzaam uitgedroogt, op dat het door d'aanbranding niet in een trekke, een once.*

Laat daar dan anderhalf once *Liquor*
C 6 *Tar*

Tartari by gedaan werden, dit zo met den anderen vermengt, en door uitdampingen een weynig meer dikker gemaakt zynde, laat daar dan een pint *Spir. Vini* opgegooten werden, en na het twe dagen daar mede in een warme meukinge gestaan heeft, zó laat het vogt door munneke grauw papier door getrokken werden.

Deze is een van de deffige geneesmiddelen die in de gansche Apoteek zyn. Zy silt het braaken; stopt de buikloop; verwekt slaap; versacht de pynen, &c.

De *Dosis* is van 10 tot 20 druppelen, na de kragten der lyders.

Elixir Proprietatis.

R. Aloës die glinsterig is.

Myrrhæ die rood is.

Croci, de beste, van elks *℥* oncen.

Laat uit de zelve de saffraan twe daägen geweekt werden in

Spir. Vini Rectific. XXXX oncen.

Dan de Brandewyn daar af door en afgegooten zynde, laat daar na de overgeblevene droessem met de *Myrrha* en *Aloës* grof gelfooten zynde vermengt werden, ten laasten daar by doende

Spir. Vini Rectificati XXXX oncen.

En laat het also te gelyk op nieuw 16 daä-

daagen geweikt werden ; welk ten einde zynde , zo laat de eerste geest die van de droefflem van de Saffraan gescheiden is , met de laatste te degen onder een gemengt werden.

Zy wederstaat de verrottinge en de pest ; geneest de scheurbot , geelzucht , en byna alle koorsen ; dood de wormen ; versterkt de maag , &c.

De *Dosis* is van 10 tot 20 druppel met eenig vogt vermengt.

Tinctura Scordii , Tinctuur van Waterloop.

R. Fol. Scordii die versch gedroogt zyn *IV oncen.*

Laat op de zelve *XXV oncen* Brandewyn gegooten , en zo seltien daagen geweikt werden : laat het daar na langzaam uitgeperst , en na dat het vogt genoeg geverst en gesuivert is , bewaart worden.

Zy gaat de koors tegen , doet sweeten , wederstaat de verrottinge , en dryft het graeveel af.

De *Dosis* is van een half tot een heel once.

Tinctura Granorum Actis, Tinctuur
van Vlierbezien.

R. Succi Bacc. Sambuci *dat vers uitgeperst is*
II pinten.

Spir. Vini Rectific. *een pint.*

Welk na dat zy ter deegen onder een ge-
mengt zyn tot het gebruik bewaart werd.

Zy doet sweeten; wederstaat de roos, &c.
De *Dosis* is tot een once of wat meerder.

Tinctura Hyperici, Tinctuur van
Sint Jans bloemen.

R. Flor. Hyperici *die noch niet heel open zyn*
IV oncen.

Doet daar XVI *oncen* Spir. Vini Rectific.
hy, en laat het ses daagen in een phiool op
zand geweekt werden.

Zy geneest de inwendige beseerde deelen.

Infusio Fol Sennæ, Uitweikinge
van Seneblaaden.

R. Fol. Sennæ *die gesuivert zyn* II *oncen.*

Sal. Tartari *een drachme.*

Sem. Carei.

Anisi, *van elks* II *drachmen.*

Laab

Van 't Klifsteernat. 49

Laat het in XXIV oncen gemeen water een nagt geweekt werden, kookt het op 't laatst maar een weynig, en laat het overgebleeven, na 't stark uitgeparft zynde, bewaart worden.

Men gebruikt het om met eenige laxeerende Conserven, Gommen of Harsen tot een purgeerdrank te mengen.

Decoctum ad Clysteres, Affietsel tot Klifsteeren.

R. Rad. Lilior. Alb. die vers zyn, IV oncen,
Althææ, een once.

Fol. Malvæ.

Verbasci.

Parietarizæ, van elks anderhalf once.

Flor. Chamæmel.

Meliloti, van elks een half once.

Sem. Levistici.

Fœniculi, van elks VI drachmen.

Laat het in een genoegsaame veelte gemeen water gekookt werden, tot dat 'er XXVI oncen over blyft; 't welk men tot 't gebruik bewaaren moet.

Men gebruykt het tot VIII oncen met eenige geneesmiddelen vermengt in colyk, winden, 't grayeel, &c.

VAN

50 *Van de gedistilleerde Olien.*

VAN DE
OLIEN.
Gedistilleerde Olien.

Oleum Anisi.
Chamæmeli.
Juniperinum.
Origani.
Cinnamomi.
Ligni Rhodii.
Petræ.
Terræ.
Therebinthinæ.
Spicæ.
Vitrioli.

Welke al te zamen of elk alleen men van een andere plaats eyffen mag.

Waar van den Oly

Uit *Anyszaad*; zy versagt de borst; stillt de winden; dryft het gruis af, &c.

De *Dosis* is tot XVI druppen met eenig nat vermengt.

Uit *Kamillen* stillt de pynen; verdryft de winden, opent de verstoppingen; doet sweeten, &c.

De *Dosis* is VII druppen met eenig nat vermengt.

Uit *Jenever bezien*; zy dryft het graveel af; geneest de podegra, en helpt de koude sinking kwaalen, &c.

De

Van de gedistilleerde Olien. 51

De *Dosis* is tot XII druppel met eenig nat vermengt.

Uit *Orego*; zy verbeetert de geelzucht, opent de verstoppingen in de borst, lever en lyfmoeder; bevordert het sweeten, &c.

De *Dosis* is V druppel met eenig nat vermengt.

Uit *Kaneel*, versterkt het harte, de maag, en lyfmoeder en zenuwen; bevordert het baaren; verbetert de flauwtens, &c.

De *Dosis* is III druppel met eenig nat vermengt.

Uit *Roosenhout*, zy dryft de pis af, en werd veel tot reukwerk gebruikt.

De *Dosis* is VI druppel met eenig nat vermengt.

Uit *salpeter*, deze Peter Oly is van groote kragt in beroertens en verslappinge der leeden, doet de van wind opgeblaasene dikte der klieren, als ook in de gewrichten slinken, &c.

Uit *Aarde*; deze werd in de oostersche deelen van Azia met groot voordeel tegen de lammigheid, die zy *Beriberi* noemen, gebruikt: is ook goed tegen de hardigheeden in de klieren, uitterlyk die warm gesmeert.

Uit *Terpensyn*, d'eerste oly die daar van komt dryft de pis af, en is zeer goed voor 'tgraveel en colyk, &c.

De *Dosis* is van 10 tot 20 druppel; maar de laatste wierd uitwendig en tot plysters gebruikt.

Uit

52 *Van de gedistilleerde Oliën.*

Uit *Spiek*, de *Spiek Oly* opent, door-
dringt, verwarmt, ontdoet de lymige ge-
zwellen, en droogt de scherpe vochten der
zelve op. Zy werd zelden anders als in
smeeringen en plaesters gebruikt.

Uit *Vitriool* of *Clemy*; deze werd om veele
metaalen t'ontdoen, tot het maaken van
Vitriolum Martis, en uit een blind vooroor-
deel voor de scheurbot in de mond ge-
bruykt.

Oleum Absinthii, Oly van Alzem;

R. Comar. Absinthii IV pond.

Sal Com. IV oncen.

Tart. Rhenani II oncen.

Laat het ses dagen in XXIV pond rege-
water geweekt, daar na gedistilleert, en d'O-
ly daar van na de konst gescheiden worden.

Zy oopent de milt, de lever, de lenden-
klieren; versterkt de maag; wederstaat de
verrottinge; dood de wormen, &c.

De *Dosis* is VI druppel in eenig nat ver-
mengt.

Oleum

Oleum Arantiorum.

Rorismarini.

Rutæ, en

Sabine.

Werden op de zelfde wyze bereid.

Waar van den Oly

Uit *Oranjeschillen* van zeer groote kracht is in nypende buikpynen en colyk; zy herfeld de buykloop, en helpt de zwakke maagen haar voedsel verteeren, &c.

De *Dosis* is als de voorgaande.

Die uit *Roosmaryn* is goet tegens de verestoppingen, vallende ziekte, slaapzucht, stinkenden adem; zy versterkt de hersenen, de maag; &c.

De *Dosis* is als de voorgaande.

Die uit *Wynruit*, wederstaat de pest; zy is goed tegens dolle honds beeten, colyk en kwaadaardige ziekten; versterkt de maag, hersenen, &c.

De *Dosis* is als de voorgaande.

Die uit *Zevenboom*, opent de verstoppinge der lysmoeder, nieren en klieren; bevordert het baaten; dryft de opgestopte stonden uit, &c.

De *Dosis* is als de voorgaande.

Oleum

54 Van de gedistilleerde Olien.

Oleum Garyophyllorum, Oly van Nagelen.

R. *Garyophyllorum* die grof gestooten zyn een pond.

Salis Comm. III oncen.

Laat dit zo alleen ses daagen in een genoegzaame veelte gemeen water gewcekt, en d'Oly na de distillatie na de konst daar van gescheiden worden.

Zy versterkt de maag; geneest de hooften tandpyn, hoofzwymel, hartvang, flauwten, en is goed voor de gaande en komende koorsen, &c.

De *Dosis* is als de voorgaande.

Oleum Macis, Oly van Foelie.

Werd op dezelfde wyze gedistilleert.

Zy is hartsterkende, maagsterkende, pisdryvende, en winddryvende, &c.

De *Dosis* is V druppen met eenig nat vermengt.

Oleum Cornu Cervi, Oly van Hartshoorn.

Zy komt te voorschyn, als de geest van Hartshoorn gedistilleert werd.

Zy

Van de gedistilleerde Olien. 55

Zy dryft de pis af; doet zweeten, en wederstaat de kwaataardige ziekten, &c.

De *Dosis* is tot VIII druppels in eenig nat vermengt.

Oleum Succini, Oly van Barnsteen.

R. *Succini Flavi* (of dat beter is) *Albi* zo veel genoeg is.

Doet het in een glaaze Retort, tot dat des zelfs derde deel vervult is, en laat het op 't zand distilleeren, (daar aan voegende een ontfangter die wyt genoeg en daar wel omgeslooten is,) zo zal de geest, den Oly en 't vlugge zout opgaan: 't welk daar na vergaadt, en de geest van den Oly gescheiden word.

Deze Oly geneest de moederkwaalen, en opent de verstoppingen der zelve, niet minder doet zy in geraaktheid, lammigheid, hoëftzwymel, &c. versterkt de zenuwen; bevordert het baaren; dryft de pis af; &c.

De *Dosis* is X druppen met eenig nat vermengt.

Oleum Laterium of *Philosophorum*,
Oly van Tichelen.

Neemt tichelen of oude roode pannen; zo veel als genoeg is, welke gestooten en
in

56 *Van d'uitgeperste Olien.*

in 't vuur gegloeit zynde, giet 'er zo veel Olyven Oly op als 't genoeg is, en wederom tot poeder gebragt en in een aarde Retort ingedaan zynde, laat den Oly door distillatie met een sterk vuur daar uitgestookt werden.

Zy verwarmt innerlyk zeer, stilt de moer, verdryft de winden; set de pis af. Uiterlyk geneest ze alle koude ziekten, en is de *Oleum Terra* zeer in kragten gelyk.

De *Dosis* is tot XVI druppel in eenig vogt vermengt.

Olien door uitpersingen.

Oleum Amygdalarum dulcium, Oly van soete Amandelen.

Neemt zo veel soete Amandelen als u belieft. Laat ze in een steene mortier gestooten en den Oly zonder vuur uitgeperst werden.

Zy verzagt, dryft het graveel en nageboorten af, en stilt de naweën der vrouwen, maar moet altyd versich gebruikt werden.

De *Dosis* is een once met wat Wyn of iets anders vermengt.

ol.

Ol. Laurinum,
Macis, en
Palma, mag men elders van
daan eysen.

Waar van die uit *Lauwerierbozen* zeer verwarmt, en de pynen der zenuwen versterkt, en de moedigheid der leden verbetert, &c.

Den Oly van *Foelie of Noote Muschaat* (want zy werd uit die twee te gelyk geparst) versterkt krachtig de maag, de hersenen, &c. is zeer verwarmende en daarom dienstig in alle koude ziekten.

Zy word meest uiterlyk gebruikt om in de hartkolk, op de borst en aan de slaapen van 't hoofd gesmeert te worden; of men vermengt ze onder salven, plaasters, &c.

Den Oly van *Dudelboomen* is zeer goed voor scherpe zinkingen op de borst, en in de gewrichten; als ook voor verslachte en verstuike leden; zy versagt en geneest de klooven der teepels en winterhanden.

Zy word niet als uitwendig om te smeren, of onder zalven vermengt gebruikt.

Oleum Ovorum, *Olie van Eyeren.*

Neemt zo veel doiren van Eyeren, die tot
een

58 *Van de Olien door inweikingen*

een bekwaame hardigheid gekookt zyn als 't u belieft. Laatze in een steene mortier gestampt, daar na op 't vuur geset, al gestaadig omroerende tot dat zy rood gebraden zyn, en dan voorts den Oly daar uitgeperst worden.

Zy geneest de hair- en douwworm, klooven in de teepels der vrouwen, ook in de winterhanden en wintervoeten, stilt de pyn der tanden en ooren; doet de lidteekens die na het branden overgebleeven zyn uit, en is zeer versachtende, &c.

Olyen door inweikingen en door kokingen.

Oleum Absinthii, Ol. van Alzem.

R, Comar. Absinthii, die versch zyn, XVI oncen.

Na dat ze gesneden en gestooten zyn, zo giet 'er XL oncen Olyven Oly op, en laat ze XV daagen, of liever wat langer in de warme Somerzon weiken; daar na langzaam tot dat de waterachtige vocht verteert gekookt, en dan na dat ze doorgedaan is den klaren Oly van de gesonke droeffem afgescheiden worden.

Zy stilt het walgen en braaken; dood de wormen; versterkt en verwarmt de leden, &c.

Oleum

Oleum Anethinum, uit de topjens.
Chamæmelinum, uit de bloemen.

Lilior. Alborum, uit de blaaderen van de bloemen.

Nepetæ, uit de blaaderen.

Rosarum, uit de bloemen der roode knoproosjens, die noch niet geheel open zyn.

Rutæ, uit de blaaderen.

Solani, uit de blaaderen en beziën.

Deze werden alle op de zelve wyze als den Oly van *Alzem* bereid.

Waar van den Oly

Van *Dil* uiterlyk de winden stilt; vermeerdert de melk in de vrouwen borsten, ne is in klistereen en pappen zeer pynstikkende, &c.

Van *Kamillen* versagt en verwarmt de geswolle en opgespannen deelen des lichaams, en is in klistereen en in pappen om

D

te

60 *Van d'Olien door inweckinge*

te versachten en te rypen van een zeer groot gebruik, &c.

Van *Witte Lelien* matelyk verwarmende is, zy maakt ryp, stillt de pyn, en doet verteeren, &c.

Van *Nip* verwarmende en openende is, zy is van groot gebruik in alle kwaalen der lyfmoeder en tot de breuken der kinderen, &c.

Van *Rosen* de geswellen versagt; en was by d'ouden in alle ontsteekingen zo in pappen als in smeeringen in een zeer groote achting.

Van *Wynruit* uiterlyk de harsenen, de maag en moeder versterkt; zy wederstaat de stuipen aan de slaapeu van 't hoofd en onder de neus gesmeert, en is goet in klistereen voor die t colyk hebben, &c.

Van *Nachtichaduw* samentrekkende en verkoelende is. Zy werd uiterlyk voornamentlyk in roos en pyn in 't hoofd gebruikt. &c.

Oleum Hyperici, Oly van Sint Jans bloemen.

R. Flor. Hyperici, die noch niet heel open zyn,
VIII oncen.

Na deze een weinig gestooten zyn giet daar op

Ol. Olijarum II pond.

En

En laat ze alzo de geheele Zomer wecken, en byna op 't begin van de winter na een fachte kokinge den Oly doorgedaan werden.

Zy is uiterlyk verwarmende en wondheelende; en werd voornamelyk gebruikt in versche wonden, zy ontdoet het gestremde bloed, en heeft een byfondere kragt in gekneusde zenuwen, &c.

*Oleum Trifolii Oderati, en
Flor. Verbasci.*

Werden op de zelfde wyze bereid.

Den Oly van *Sevengeryde* verwarmt d' uiterlyke ledematen, silt de pynee der geswellen, doet de zelve verteeren of brengt ze tot etter, en herstelt de verstuykte of verrekte zenuwen, &c.

Den Oly van *Wollekruidsblocmen* versacht alle steekende pynen en is een groot hulpmiddel tegen de Ambeyen, &c.

*Oleum Capparum, Oly van Kappers-
bast.*

R. Cort: Rad. Capparum, *eenz onco.*
Tamarisci.

Rad. Cyperi rotundi.

D 2

Sem,

62 *Van d'Olien door inweekinge*

Sem. Agni casti.

Fol. Scolopendriæ, *van elks II drachmen.*

Rutæ, *een drachme.*

Aceti Vini.

Vini Opt. *van elks II oncen.*

Ol. Olivarum, *een pond.*

Laat het gestooten werden en giet'er eerst de Wyn en den Azyn op, en na dat het eenige tyd geweekt heeft, zo doet er den Oly op 't laast by, en laat het langzaam in een dubbelt vat gekookt, en daar na door gedaan werden.

Zy is goed voor de harde buyken der kinderen; opent de verstoppinge der milt; dood de wotmen, de buyk daar uiterlyk meede gestreken zynde.

Oleum Castorei, Oly van Beverzwyn.

R. Castorei. *die goed is, X drachmen.*

Euphorbii, *een half once.*

Fol. Sabinæ, *die gedroogd zyn.*

Lumbric. Terrestr. *die bereid zyn, van elks VI drachmen.*

Sal. Armoniaci, *een half drachme.*

Vini Optimi, *IV oncen.*

Ol. Olivarum, *anderhalf pond.*

Na dat het eerst gestooten en geweekt is, laat het tot dat de Wyn byna versooden is

ge-

gekookt werden, waar na men den Oly doorgiet en uitperst.

Zy is dienstig in alle hoofst- en zenuw-ziekten die uit koude haar oorspronk nemen, lammigheid, kramp, trekkingen der leeden; stilt het ruissen der ooren, &c.

Oleum Mucaginum, Oly van Slymen.

R. Rad. Althææ, die versch zyn, IV oncen.
Scillæ, die versch en gestooten zyn,
III oncen.

Sem. Lini met haar basjens, een once.

Sum. Anethi.

Flor. Chamæmel.

Lilior. Albor. die alle versch zyn,
van elks VI oncen.

Laat het in een genoegsaame veelte van water gekookt werden, tot dat 'er L oncen van het doorgeseygde nat overblyft, doet daar dan by

Ol. Olivarum, VI pond.

En laat, na dat zy te zaamen sachtjes tot dat het water byna vervloogen is, gekookt hebben, den Oly na de kunst daar afgeschieden werden.

Zy versacht de harde geswellen, en werd tot het maaken van verscheide geneesmiddelen gebruikt.

64 *Van d'Olien door inweekinge &c.*

Ol. Tartari per deliquium, Oly van
Wynsteen door druppinge.

R. Sals Tartari, dat ter deegen gegloeit is, zo
veel als gy wilt.

Stoot het tot poeder en doet het in een
Ipokras zak, hang die dan in een koude en
vochtige plaats op: zo zal het smelten en de
vogt in een glaase vles die daar ondergeset is
ontfangen worden, die men dan noch eens
doorzygen moet.

Zy dryft innerlyk gebruikt de pis af: we-
derstaat de koorfen; opent alle verstopthe-
den. Uiterlyk maakt zy de huid schoon en
glat, en heeft in kwaataardige zeeren een
groote kragt.

De Dosis is tot XX druppen in eenig be-
kwaam nat gemengt.

Oleum Lumbricorum, Oly van
Pierwormen.

R. Lumbricorum Terrest. die in zoete Wyn
gewassen zyn, een half pond.

Olei Olivar. II pond.

Vini Albi, IV oncen.

Kooktze rot dat de Wyn vervloogen is:
giet ze dan door en parft ze uit.

Zy stilt de pynen, geneest de jigt, en is in al-
le zenuwziekten van een goet gebruik, &c.

Bal-

V A N D E
B A L S A M E N.

Balsamus Sulphuris Anisatus, Anyffigen Balsam van Zwavel.

R. *Florum Sulphuris*, *sextante*.
Olei Anisi, *II oncen*.

Laat ze 24 uren warm staan méukeh; waar na het vuur eenige tyd vermeerderende, men ze langzaam tot de hardigheid van een dikke Balsam kooken moet; en dan op nieuw een once van dese Balsam met twee oncen *Ol. Anisi* door een zeer langsaame warmte ter degen onder een brengen.

Zy geneest de hoest, en stillt de boirstpynen die uit windige stoffen veroorzaakt zyn, &c.

De *Dosis* is tot vyf druppelen onder eenig vocht vermengt, 't geen men eenige reysen op een dag herdoen moet.

Bals. Sulphuris Succinatus, en
Terebinthinatus.

Werden op de zelfde wyze van den *Balsamus Sulphuris Anisatus* bereid.

Den *Barnsteenigen Balsam van Swavel* is zeer dienstig in 't podagra, 't *Flerocyā* en in alle *pynen der ledematen*.

De *Dosis* is als de voorgaande.

Den *Terpentynden Balsam van Swavel* verwekt de pis; dryft de steen af, en heeft in alle borstkwaalen een groote kragt.

De *Dosis* is als de voorgaande.

Balsamus Lucatelli, Balsam van Lukatellus.

R. Ol. Olivatum, die bereid is, anderhalf pond.

Ceræ Flavæ, VI oncen.

Terebinthinæ Venetæ, III oncen.

Ol. Hyperici.

Balsami Peruviani.

Sanrali Rubri, dat zeer sijn gestooten is, van elks II drachmen.

Mengt dit te gelyk wel onder een en maakt 't na de konst tot een Balsam.

Zy is in alle versche wonden van een groot gebruik, ook werd zy innerlyk voor alle borstziekten ingenoomen.

Balsamus Vulnerarius, Wond- balsam.

R. Styrac. Calamitæ, een once.

Labdani.

Olibani.

Aloës.

Sarcocollæ, van elks een half once.

Rad.

Rad. Alkannae. II oncen.

Vini Albi, een pond.

Laat het gestooten, en eenige weeken in een tinne of verglaasde pot geweekt werden, op 't laast daar by doende

Axungiae Porcinae, V oncen.

Ol. Hyperici, XXVIII oncen.

Koekt het allengskens (geduurig omroerende) drie of vier uren lang; parst het daar ua nit, en het doorsygsel van al zyn vochtigheid verlost zynde doet daarby

Cerae Novae, zo veel als genoeg is.

Om het tot de hardigheid van een dikke salf te brengen: by welke men dantenlaarsen doet

Balsami Copaivae, een halfonce.

Petuviani. II drachmen.

Terebinthinae Venetae.

Gummi Elemmi die zuiver is.

Olei Petrae.

Spicae.

Laurini.

Tinc. Nostrae Stomachicae, van elks een
once.

Pulv. Benzoini, een half once.

En vermengt die t'samen na de kunst tot een balsam.

Het is een koninglyk etter maakende geneesmiddel, zy doet het vlees groejen en

heelt de versche wonden warm daar ingedaan zynde in korten tyd &c.

V A N D E

SYROOPEN EN HOONINGEN.

Syrupus Carminans, Windbreekende Syroop.

R. Raf. Ligni Sassafras, *naderhalf once.*

Flav. Cortic. Arant. *die versch zyn,*
II oncen.

Fol. Menthæ crispæ, *die versch zyn,*
IV oncen.

Flor. Chamæm. Rom. *een once.*

Sem. Caraci.

Fœnic. *van elks II oncen.*

Nuc. Moichatæ.

Macis, *van elks II drachmen.*

Distilleert het na dat 'er een genoegsaame veelte water by gedaan is in een glaaze kolf, en trekt 'er alzo VI oncen af, 't welk besonder bewaart moet worden. Laat dan het vocht dat na de distillatie in de kolf overgebleeven is langzaam kooken; welk doorlygtel men met XII oncen witte Suiker, na dat men het klaar gemaakt heeft, tot de dikte van een Syroop kooken moet.

Daar na neemt de voornoemde en alleen bewaarde geest.

Sacch. Albissimi, XII oncen.

Die dan tegelyk gesmolten of door een-
ge:

gemengt en met de voorige Syroop door den anderen geroert moet worden.

Zy versterkt de maag; verbetert de be-
narwtheiden; stillt de krimpelingen des
buyks, zet de winden af, en doet ze uit-
loosen, &c.

De *Dosis* is na 't believen des voorschry-
vers, onder eenige andere geneesmiddelen
vermengt.

Syrupus Pectoralis Aperiens, Oopen-
de Borst Syroop.

R. Rad. Helenii, die versch zyn, III oncen.
Glycyrrhizæ, II oncen.

Iridis Florentin, een once.

Herb. Capillor. Veneris.

Tussilag. van eiks II
oncen.

Hyssopi, een once.

Erysimi, III oncen.

Stipitum Dulcamaræ,
VI oncen.

} al te
zamen
versch.

Iujubas No. XX.

Sem. Anisi, een once.

Na dat het genoeg in een genoegsaame
veelte water geweekt heeft, laat het dan tot
dat de derde part byna vervloogen is ge-
kookt, en het doorgeleyde nat met drie pond
Sacchari Albi gesuyvert en tot een Syroop ge-
bragt werden.

Men gebruikt ze in alle gelegenthee den van de borst en hoest, zydewee, drooge hoest en diergelyke.

Men geeftze in een likking of borstdrank alleen of met andere vermengt.

Syrupus Pectoralis Emolliens, Ver- sachtende Borst-Syrop.

R. Rad. Liquiritiæ, III oncen.

Althææ, die gedroogd zyn, een once.

Herb. Tussilaginis. } die vers zyn, van
Pulmonariæ. } elks III oncen.
Scabiosæ.

Flor. Papaveris Errat. IV oncen.

Sem. Bombacis, een halfonce.

Kookt deze in een genoegsaame quantiteit waters, doet dan by het doorsygiel drie pond roode Kandy-Suiker, clarificeert het vogt met eyer-wit, en kookt het tot een Syrop.

Zy versacht de borst, opent de verstopte longpypen; belet het etter- en bloedspuwen; stilt de drooge hoest en diergelyke, &c.

Men gebruikt ze als de voorgaande.

Syrupus Rhei, Syroop van Rabarber.

R. Rhabarbari, de beste, II oncen en een half.

Fol. Sennæ die uitgezogen zyn, II oncen.

Tartari Rhenani, V drachmen.

Sem. Carthami, een half once.

Zingiberis, een drachme.

Na dat het genoeg geweekt heeft, zo kookt er na de konst, en doet by het doorsyffel drie pond roô-Suiker, clarificeert de vogt, en kookt het wederom tot de dikte van een Sytoop.

Zy opent de verstoppingen der ingewanden; geneest alle galziekten, als geelzucht, roodeloop, buikloop. Zy doodt de wormen der kinderen, belet het braaken, en dryft de slym uit, &c.

De Dosis in de volwasseneu tot een once of wat meer, in de kinderen van een tot twee drachmen alleen of met iets anders vermengt.

Syrupus Adstringens, Zaamentrekkende Syroop.

R. Cort. Granator.

Bacc. Myrrihi, van elks III oncen.

Mcs

Mespilor, die noch niet ryp zyn, een half pond.

Sem. Berberorum.

Flor. Balauftior.

Rosar. Rubr. van elks anderhalf onse.

Catechu, een once.

Geflooten en gefneden zynde, kookt alles in een genoegzaame quantiteit regenwater, doet by het doorzygfel drie pond witte Suiker, en na dat het zelve dan geclarificeert is, giet op het laast daardan by Succi Cydonior. anderhalf pond.

En kookt het dan te gelyk tot de dikte van een Syroop.

Zy sloopt en versterkt de ingewanden zeer, en is bekwaam in allerlei buykvloed, bloedspuwing uit de longen, neusbloeding; sloopt de alte groote stonden, kraem- en pisploed; belet het braaken, &c.

De Dosis is tot anderhalf once alleen of met iets anders vermengt.

Syrupus Cephalicus, Hoofst Syroop.

R. Herb. Betonicæ.

Calaminthæ Mont.

Melissæ.

Majoranæ.

Thymi, die alle versch zyn, van elks IV onsen.

Roz

Rorifinar.

Salviæ.

Origani Cret. *die alle droog zyn,*
van elks anderhalf once.

Flor. Stœchados, II oncen.

Lavendulæ, een once.

Sem. Pœoniæ.

Rutæ, *van elks een half once.*

Laat 't in een genoegsaame veelte gemeen water weeken, en haalt 'er door de distillatie XII oncen vogt af; in welke men twe pond witte Suiker op een zeer klein vuurtje smelten moet. Maar laat het vogt dat op 't laatst na de distillatie overgebleven is langzaam kooken: welkers doorzygsel (na dat 'er twee pond van de beste geschuymde Hoonig bygedaan is) geclarificeert zynde, na de konst tot een Syroop moet gebragt werden: by welke men op 't laatst de vogt of Syroop die eerst door de distillatie afgetrokken is mengen moet.

Zy geneest alle koude heifersiekten, taye slym in eenige ingewanden; swakke maag, kramp, lammigheid, hooftpyn, snipen, vallende siekten, en d'ergelyke.

De *Dosis* van een half tot anderhalf once alleen of met iets anders vermengt.

Syrupus Papaveris Albi, Syroop van witte Mankoppen.

R. Capit Papav. Albi, die ryp en gedroogt zyn **X oncen.**

Kookt ze in een genoegsaame quantiteyt water tot dat de helft versooden is, daar na doet by het doorsygsel twee en een half pont witte Suyker, clarificeert het na de konst, en kookt het dan tot de dikte van een Syroop.

Zy stilt alle pynen, doet slaapen; is goet in catharren en sinkingen, borstkwaaalen, hoest, heesche keel, &c.

Men gebruiktze in dranken en tot likkingen alleen of met andere vermengt tot een once.

Syrupus Violarum, Syroop van Violen.

R. flor. Violar. die versh en gezuivert zyn, **XVI oncen.**

Aquae Com. dat gedistilleert is, **XXV oncen.**

Laat ze alzo in een dubbelt vat een dag of twe geweekt, en dan sterk uitgeperst werden; daar na neemt van het uitgeperste en doorgegoote nat anderhalf pond, van de alderwitste Suiker die gestoeten en door-

ge

gezift is drie pond, 't welk men dan op een klein vuurtje geflaadig roerende tot een Syroop brengen moet.

Zy is doordringend, en daarom zeer goed voor de droogheid der tonge en de fprouw, wederftaat de koorsen, en ontdoet alle taije en flymige vogten, &c.

De *Dofis* is tot twe oncen alleen of onder Juleppen vermengt.

Syrupus Flor. Garyophyllorum,
Syroop van Nagelbloemen.

Werd op de zelfde wyze bereit,

De Syroop van *Nagelbloemen* verfterkt de herffenen, de maag en 't hartē; wederftaat de fluijen, trekkinge en helpt de pyn in 't hooft, &c.

Men gebruikt ze als de *Syrupus Cephalicus*.

Syrupus Papaveris Erratici, Syroop
van wilde Klaproofen.

R. Flor. Papav. Errat. die *verfch* zyn, IV pond.

Kookt ze in een genoegfaame veelte gemeen water, en parf het doorzygiel fterk uit, doet 'er dan drie pond witte Suyker by, clarificeert het dan en kookt 't tot een Syroop.

Zy wederftaat de heete koorsen, zyde-
wcc.

wee, longontsteekingen, scherpe sijnkingen op de long en keel, maag en darmontsteekingen, &c.

Men gebruyktze als de *Syrupus Violarum*.

Syrupus Cydoniorum, Syroop van Kween.

R. Sacchari, van d'alderwistte, derdehalspot d.
Succi Cydonior. dat versich geperst en besonken is, drie pond.

Mengt dit te saamen, en set het op een maatig vuurtje in een verglaasde pot, en brengt 't alleen door smeltinge tot een Syroop.

Zy belet het braaken; slijt de buikloop, witte vloed en stonden der vrouwen; versterkt de maag, &c.

Men gebruyktze als de voorgaande.

Julapium Rosaceum, Syroop van Rosewater.

R. Sacchari, die zeer wit is, II pond.
Aquaë Rosarum, een potd.

Zy werd als de voorgaande bereid.

Men gebruykt ze in hartsterkingen en jeppen, om de kragten wat te herstellen, en om een goede geur te geeven.

Mel

Mel Rosarum, Hooning van
Rosen.

R. Flor. Rosar. Rubr. die gedroogt zyn, een
pond.

Mellis, die heel goed is, III pond.

Week en kook de bloemen eerst in een
genoegsaame veelte gemeen water, doet
daar na by het doorzygsel den Hoonig, en
kookt en schuymt ze alzoo te gelyk; en
giet ze daar na noch warm zynde door.

Zy wederstaat de verrottingen, geneest
de scheurbot in de mond, outsteekingen
der keel, mond en tandvlees, stopt de buik-
loop, &c.

Men gebruykt ze in gorgeldranken,
mondspoelingen, likkingen en klistec-
ren, &c.

Mel Diamorum, Hoonig van
Moerbeziën.

Nemt

Sap van onrype *Moerbeziën* en *Braam-
beziën*, van elks een pond, witte geschuim-
de Hooning, anderhalf pond, kookt ze na
de konit tot een dikke Syroop.

Zy trekt saamen, verkoelt de mond,
maakt de drooge tonge vogtig, en is in alle
keel-

kele een mondontteekingen van een groot gebruik.

De *D. f.* is tot twee oncen onder gorgelwaters, of likkingen vermengt, &c.

Rob Ribesiorum, Moes van Aalbeziën.

Neemt

Sap van *Aalbeziën*, dat versch uitgeperst is, twee pond, witte poeder Suyker een pond, kookt ze te saamen tot de dikte van een gelei of moes.

Zy verkoelt, verstaat de dorst en verfrist de mond, voornamentlyk in alle heete koorsen.

Rob Sambuci, Moes van Vlierbeziën.

Neemt

Sap van *Vlierbeziën* twee pond, witte poeder Suiker een half pond, kookt ze tot de dikte van een gelei, maar men moet zich wachten dat zy niet brandig smaakt.

Zy is een groot een lieffelyk geneesmiddel in alle koorsen, roos, graveel, ja alle siekten die met sweeten moet geneesen werden.

De

De *Dosis* is tot twe oncen alleen of met iets anders vermengt.

Syrupas de Peto, Syroop van Tabak.

R. Fol. Peti of Nicotianæ, die goed is, II oncen.

Herb. Botryos.

Capill. Ven.

Erysimi.

Hyssopi.

Tussilaginis.

Urticæ, van elks een once.

Rad. Iridis flor.

Liquiritiæ Rasæ, van elks een half once.

Kookt ze in een genoegzame quantiteit Meede tot dat'er anderhalf pond overblyft; doet daar dan by

Sacchari Albi, anderhalf pond.

En na dat het geclarificeert is, zo kookt het weder op een sacht vuurtje tot de dikte van een Syroop.

Zy is dienstig in alle longkwaalen, als teering, kinghoest, drooge hoest, en heeft een wonderlyke kragt in't zydewee, &c.

De *Dosis* is tot anderhalf once alleen of met iets anders vermengt.

V A N D E
C O N F Y T E N E N C O N S E R V E N .

Radices Helenii Cond. Geconfyte
Alandwortel.

R. Rad. Helenii, zo veel als gy wilt.

Suivert ze en snyt ze in stukjes, en laat ze een dag of twe in schoon water weken, 't geen men dikwils ververschen moet: kookt ze daar na tot dat zy week genoeg zyn. Neemt dan zo veel geclarificeerde Suiker die tot de dikte van een lyvige Syroop gekookt is als 'er genoeg is, en giet 't op de wortelen tot dat zy twe vinger breed bedolven zyn, en laat 'er dat drie daagen op staan. Daar na als de Syroop dunder geworden is, giet ze van de selve af en kookt ze weder tot een bekwaame dikte, en na dat ze kout geworden is zo giet ze weder om op de wortels. 't Welk men zo lang herdoen moet, tot dat de Syroop op de wortelen haar gewoone dikte behoud.

Zy is in alle maagkwaalen van een zeer groot gebruyk, onder Conserven vermengt, of alleeu uit de hand gegeten.

Radices Calami Aromatici.
Cortices Arantiorum, en
Citri.

Werden op de zelfde wyze bereid.

De geconſyfte *Calmus wortel* heeft de kragt, en werd op de zelfde wyze als de *Radices Helenii Cond:* gebruikt.

De geconſyfte *Oranſchil* verſterkt de maag, 't harte; ſtelt de winden, en is dienſtig in 't kolyk en gaande en komende koorſen.

De *Dofis* en 't gebruik is als 't voorgaande.

De geconſyfte *Citroenſchil* opent de verſtoppingen; verdryft de winden; dood de wormen; wederſtaet de verrottinge, en is tegens alle kwaadaardige ziekten heel goed.

De *Dofis* en 't gebruik is als boven.

Radices Zingib. Cond.

Werd uit Indiën overgebracht.

De geconſyfte *Gember* verſterkt kragtig de maag, belet de ſlauwtens, oprispingen, en is een Konings geneesmiddel.

De *Dofis* en 't gebruik is als boven.

Conserva Anthos of Flor. Rorismar.
 Conserv van Rosemaryn-
 bloemen.

R. Flor. Rorismarini, die versch zyn, een
 halfpand.

Stoot ze in een steene mortier, en ver-
 mengt ze met een pond van de zuiverste
 poeder-Suyker al stootende; by beetje-
 ns daar by doende ter degen.

Zy versterkt de hersenen, moeder en
 maag, is goed tegens de vallende ziekte,
 slaapzucht, stinkenden adem, &c.

Men gebruykt ze tot een once of meer, al-
 leen of met Conserven vermengt.

Conserva Absinthii Rom.

Vulgaris.

Flor. Malvæ, fyntjes
 gelneeden.

Rosar. Rubr. (waar
 van d'achterste
 witte hieltes ge-
 sneeden zyn.)

Pallidarum.

Boraginis.

Fol. Menthæ crispæ.

De

Deze werden alle op dezelve wyze als de *Conserua Anthos* bereid.

De Conserf van *Roomse Alfem* is dienstig in alle maag- lever- en miltziekten ; zy opent, verdunt en verbetert de zuure vochten ; verdryft de wormen ; &c.

De *Dofis* is tot een half ounce 's morgens nuchteren ; ook werd zy wel 's middags en 's avonds ingenomen ; zy werd mede onder andere Conserven vermengt.

De Conserf van *gemene Alzem* heeft byna de zelfde kragt als de *Conserua Absinthii Romani*.

Men gebruykt ze als de voorige.

De Conserf van *Keesjes bloemen* maakt de buyk week, versagt de scherpe pis, en is in long-, blaas- en darmfiekte van een zeer groot gebruyk, &c.

Men gebruykt ze als de voorige.

De Conserf van *roode Roozen* versterkt het harte, de maag, de lever en 't hoofd ; stilt de dorst in brandende koorfen, belet het braaken, de buikloop, en werd met groot voordeel voor de teering ingenomen.

Men gebruykt ze als de voorige.

De Conserf van *bleeke Roozen* verzacht en laxeert, en is in steekende pynen der oogen zeer goed.

Men gebruykt ze als de voorgaande, of wat meerder.

84 *Van de Confijten en Conſerven.*

De Conſerv van *Bernagiebloemen* verſterkt het harte, de dierlyke geeſten; zuivert de ſwarte gal, en gaat alle ziekten die uit gal haar oorspronk neemen tegen, &c.

Men gebruikt ze als de voorgaande.

De Conſerv van *Kruiffemunt* verſterkt de maag en 't harte, de lever en 't hoofd; wederſtaat het kolyk, de winden, &c.

Men gebruikt ze als de voorgaande.

Caro Cydoniarum, Kwee vleefch.

Neemt zo veel *Kwee appelen* als gy wilt, deelt ze elk in vier deelen, en ſuivertze van haar binnenſte vellen en ſaaden; kookt ze daar na in water tot dat zy week werden, en vryf dan het merg met een houte lepel door een ſeef. Daar na neemt van 't voorgeſchreve merg en van d'alderwitſte Suiker van elks twe pond, en kookt ze te gelyk tot een bekwaame dikte, en bewaart ze in houte doosjes.

Zy belet het braaken; ſtilt de buikloop; verſterkt het herte, &c.

Men gebruikt ze als de voorgaande.

Electua-

V A N D E
E L E C T U A R I E N,

Electuarium Diacarthamum, Elec-
tuari van wilde Saffraan.

R. Spec. Diacarthami, *een deel.*

En maakt 'et met drie deelen *Syrupus Cydoneorum*, die tot een bekwaame dikte gekookt is, tot een Electuari.

Zy dryft de slym, de gal, en 't water uit; en werd in hooftpynen, lammigheid en 't podagra veel gebruikt.

De *Dosis* is van twee tot vier drachmen.

Electuarium Diacatholicum, Algemeen Purgeerend Electuari.

R. Rad. Polypodii querni, *IV oncen.*

Sem. Foeniculi, *VI drachmen.*

Kookt ze in een goed deel regenwater, en doet by het doorgesegene vogt

Sacchari Albi, *II pond.*

Kookt ze dan tot een Syroop, en smelt in 't zelve.

Pulpæ Cassiæ, *die versch doorgeslagen is.*

Tamarindor. *van yder II oncen.*

Dat daar ingesmolten zynde, doet daar by

Fol. Sennæ, *die gezuivert sijn, II oncen.*

86 *Van de Electuarien.*

Rhei, *van de beste.*

Mechoacannæ, *die niet wormsteekig is, van elks een once.*

Sem. Anisi, *een half once.*

Rad. Glycyrrhizæ Rafæ, *II drachmen.*

Vermengtze, en laatze volgens de konst
* tot een Electuarie gemaakt werden.

Zy is een algemeen purgeermiddel voor gallige, slymige en verstopte lichthamen, &c.

De *Dosis* is tot een half once, doch in kliesteren tot twee oncen.

Hiere Picra, Bitter Heylig.

R. Spec. Hieræ, *een pond.*

Mellis, *van de beste, die geschuymt en tot een bekwaame dikte gekookt is, III pond.*

Maakt ze na de konst tot een Electuari.

Zy is dienstig in alle maagkwaalen, wormen, hardlyvigheid; dryft de stonden uit, &c.

De *Dosis* is als boven.

Tberiaca Andromachi Senioris, Teriakel van den ouden Andromachus.

R. Troch. Scillit. *VI oncen.*
Viperin.

Mag-

Magmatis Hedychroi.

Opii, *die bereid is.*

Piperis Longi, *van elks III oncen.*

Rad. Iridis Flor.

Agarici, *die wit en licht is.*

Cinamomi.

Scordii.

Rosarum Rubrarum.

Sem. Buniadis of Napi.

Olei Nucis Moschatae, *die uitgeperst is.*

voor Opopobalsamum.

Succi Glycyrrhizae, *van yder anderhalf once.*

Rad. Costi odorati.

Pentaphylli.

Rhabarbari.

Spicae Nardi Indici.

Zinziberis.

Cassiae Lignae.

Fol. Dictamni Creticae.

Calaminthae Montan.

Fol. Marrubii.

Schoenanthi.

Stoechadis Arabicae.

Croci Britannici.

Piperis Albi.

Nigri.

Sem. Petroselini Macedonici, *dat op*

recht is.

Myrrhae.

Thuris Masculi.

Terebinth Cypræ, van elks VI drachmen.

Rad. Acori of Calami Aromatici, die hier te land wast.

Gentianæ.

Meii Athamantici.

Phu of Valerianæ.

Spicæ Celticæ.

Fol. Chamædryos.

Clamæpythios.

Lauri voor Malabattrum.

Pollii Montani Albi.

Bacc. Juniperi, die verft zijn, voor Capobalsamum.

Sem. Ammios.

Anifi.

Cardamomi minor.

Fœniculi.

Hyperici.

Seseleos Maffiliensis.

Thlaspios.

Garyophylli Plini voor Amomum.

Boli Armen. veræ voor Terra Lemnia.

Chalcitidis tostæ, die grys is.

Gummi Arabici.

Sagapeni.

Styracis Calamitæ.

Succi Hypocistidis.

Acaciæ veræ, van elks een halfonte.

Rad. Aristolochiæ Tenuis.

Flor.

Flor. Centaurii Minoris.

Sem. Dauci Cretici.

Opoponacis.

Galbani.

Castorei.

Bituminis Judaici, van elks II drachmen.

Vini Generosi Canarini: zo veel als genoeg is om de gommen en zappen te smelten.

Mellis Narbonensis, driemaal zo veel als al het gewigt dat boven beschreven is, be draagt.

Maakt ze na de konst rot een Opiat.¹

Zy doet sweeten en is in koude gebreeken zeer goed; zy stillt de pynen, breekt de winden; verwarmt de maag en ingewanden; stillt het kolyk, en werd met groot voordeel tegens een besmette logt, en alle pestziekten gebruikt. &c.

De Dosis is van een tot twe drachmen; in volwassen menschen.

Mithridatium Damocratis, Mithridaat van Damocrates.

R. Croci Britannici.

Myrrhæ.

Thuris Masculi.

Zinziberis.

Agarici, die wit en licht is.

E 4

Spi.

- Spicæ Nardi Indicæ.
 Cinamomi.
 Sem. Thlaspios, *van elks X drachmen.*
 Sefelios Maffiliensis.
 Costi Odorati.
 Folior. Lauri *voor Malabathro.*
 Schœnanthi.
 Stœchadis Arabicæ.
 Piperis Longi.
 Castorei.
 Styracis Calamitæ.
 Galbani.
 Opoponacis.
 Succî Hypocistidis.
 Terebinthinæ Cypriæ.
 Olei nucis Moschatæ, *die uitgeperst is,*
voor Opobalsamum, van elks een once.
 Cassiæ Lignæ.
 Polii Montani Albi.
 Scordii Cretici, *of die hier te land wast.*
 Piperis Albi.
 Bacc. Juniperi *voor Carpobalsamum.*
 Sem. Dauci Cretici.
 Bdellii.
 Trochiscor. Cypheos, *van elks VII drach-*
men.
 Rad. Gentianæ.
 Spicæ Celticæ.
 Dictamni Cretici.
 Sem. Petrosel. Macedon. veri.

Cardamomi min.

Foeniculi.

Rosarum Rubrarum.

Gummi Arabici.

Opii, *die bereid is, van elks V drachmen.*

Rad. Acori Veri.

Asari.

Phu of Valerianae.

Sem. Anisi.

Sagapeni, *van elks III drachmen.*

Meii Athamantici.

Sem. Hyperici.

Acaciae Verae.

Ventris Scinci, *van elks twee en een half drachmen.*

Vini Generosi Canarini, *zo veel als genoeg is om de gommen en sappen te smelten.*

Mellis Natbonensis, *driemaal zo veel als het gewicht dat boven beschreven is, bedraagt.*

Maakt 't na de konst tot een Opiaat.

De krachten en *Dosis* zyn de zelfde als in de *Tberiaca* gezegt is, uitgenomen dat zy meer in vrouwequaalen gebruikt werd.

Diascordium, Electuari van
Waterlook.

- R.** Fol. Scordii. *die versch gedroogt zyn.*
 Rosar. Rub. *van elks een once.*
 Boli Armeniae verae, **II oncen.**
 Cinamomi, *een once.*
 Rad. Bistortae.
      Tormentillae.
 Fol. Dictamni Cretici.
 Sem. Acetosae.
 Styracis Calamitae.
 Gum. Arabici, *van elks een half once.*
 Opii, *die bereidt is.*
 Zingiberis.
 Piperis Longi, *van elks II drachmen.*
 Mellis, *die geschuymt is, II pond en IX oncen.*
 Vini Generosi Canarini, *zo veel als genoeg is.*
 Maakt 'et na de konst tot een Oplaat.
 Zy is in alle kwaataardige ziekten zeer goed; stillt de pynen; stopt de buikloop; verbetert de scherpe en suure vochten, &c.
 De Dosis is als de voorgaande.

Electuarium

Electuarium Carminans & Anodynum, Windbreekende en pynstillende Electuary.

- R. Rad. Zedoariae, die niet wormsteekig is.
Galangae Min. van elks *Vl drachmen*.
Cort. Ligni Guajaci.
Ligni Sassafras, van elks *III drachmen*.
Bacc. Juniper, anderhalf onco.
Cort. Arantior. die gedroogt zyn, een onco.
Sem. Sileris. Mont.
Carei.

Levestici, van elks *II drachmen*.

Opii, die bereid is, *III drachmen*.

Mellis, die geschuymt is, driemaal zo veel als het gewicht dat boven beschreven is.

Maakt 'et na de konst tot een Electuary.

Zy stillt de pynen; dryft de winden uit, en is in 't kolyk, in 't bort, en in 't graveel zeer dienstig, &c.

De Dosis is tot anderhalf drachme.

Confectio Alkermes, Confectie van Karmosyn beziën.

- R. Syr. Granor. Kermes, die van Montepessulo of Lions gebragt werd, anderhalf pond.

Warm gemaakt zynde doet daar in
Ligni Aloës.

Cinamomi, *van elks VI drachmen.*

Lap. Lazuli, *die bereid is.*

Margaritar, *van elks II drachmen.*

Fol. Auri, *een drachms.*

Maakt 't na de konst tot een Electuari.

Zy versterkt het herte, de maag en herfenen; verkwikt de geesten; bevordert den omloop van 't bloed; belet de flauwten, swymelingen, &c.

De *Dosis* is een drachme alleen of met eenige hartiterkende vogt vermengt.

Confectio Hyacinthorum, Confectie van Hyacinthen.

R. Hyacinthor.

Corall. Rubri, *van elks een half onse.*

Boli Armeniae verae, *een onse.*

Granorum Kermes.

Rad. Tormentillae.

Dictamni Albae.

Sem. Acetosae.

Limonum, *uitgepelt.*

Portulacae.

Flor. Rosar. Rubr.

Croci.

Santafotum Omnium.

Rasur. Eboris, van elks IV scrupels.
Cornu Cervi, III drachmen.

Sapphiri.

Smaragdi.

Auri, dat tot blaadjes geslaagen is.

Argenti, op de zelve wyze bereid.

Topasii.

Margaritarum, van elks II scrupels.

Syr. Flor. Caryophyllor, zo veel als ge-
noeg is.

Maakt 't na de konst tot een Electuari.

Zy heeft alle de krachten die de *Confectio Alkermes* heeft; ook belet zy 't braaken, en is in een zwakke maage zeer goed; itopt de bloed- en buikloop, en herstelt alles dat uit een zuur zyn oorspronk neemt.

Men gchruikt ze als de voorgaande.

VAN DE
POEDERS.

Species Diacarthami, Poeder van
wilde Saffraan.

R. Medullae Sem. Carthami.

Turbith, die gomachtig is, van elks een
once.

Hermodyctylor.

Scammonii.

Glycyrrhizae Rafae, van elks een half once
Zingib. die geschild is.

Cinamomi, van elks II drachmen.

Maakt 'et na de konst tot een fyn poeder.

Het heeft de zelfde kragten als het *Electua-
rium Diacarthamum*.

De Dosis is een drachme.

Species Hieræ Simpl., Bitter Heylig
Poeder.

R. Aloës die glinsterig is, VI oncen.

Cinamomi, die scherp is.

Ligni Aloës.

Rad. Asari.

Spicae Nardi Ind.

Croci.

Sem. Zedoariae, van elks II drachmen.

Maakt 'et na de konst tot een fyn poeder.

Zy

Zy heeft de zelfde krachten als de *Hiera Picra*.

De *Dosis* is een drachme.

Species Diasennæ Montagnanæ, Senne
Poeder van Montagnana.

R. Fol. Sennæ, die gezuivert zyn, II oncen.

Crem. Tartari, een half oncc.

Sem. Carei, II drachmen.

Macis.

Cinamomi, van elks een drachme.

Zingiberis, die geschilt is, een half drachme.

Maakt 'et na de konst tot een fyn poeder.

Zy dryft alle galachtige en saure vogten uit, en laxert heel gemakkelyk.

De *Dosis* is tot vier scrupels.

Species Dianthos, Rosmaryn-
Poeder.

R. Flor. Stœchados Arab.

Lavendulae, die versch gedroogt zyn,
van elks een half oncc.

Rad. Galangae min.

Zingiberis, die geschilt is.

Zedoariae, die niet wormstekig is.

Ligni Aloës.

Cinamomi.

Gae

Caryophyllor.

Macis.

Spicæ Nardi Indicæ.

Sem. Anisi.

Anethi.

Cardam. min. uitgepelt, van elks
II scrupels.

Maakt 't na de konst tot een fyn poeder.

Dit Poeder versterkt de geesten, de her-
senen en het geheugen; verdryft de flauw-
ten, en vervrolykt de droefgeestigen, &c.

De Dosis is tot anderhalf drachme.

Pulvis Stomachicus, Maag Poeder.

R. Rad. Galangæ min.

Zedoariæ, die niet wormsteekig is.

Zingiberis, gezuiverd van zyn bast.

Calami Aromat. van elks III drach-
men.

Garyopbyllor.

Piperis Albi.

Cort. Arant. exter.

Citri.

} die gedroogd zyn.

Sem. Cumini, van elks een drachme,

Carei.

Cardamomi min. uitgepelt.

Cubeborum, van elks II scrupels.

Maakt 't na de konst tot een fyn poeder.

Het versterkt en verwarmt de maage-
bc-

bevordert het teeren der spyzen, en maakt een goede eetensluit.

Men gebruikt het als't voorgaande.

Pulvis Diamargariton Frigidus,
Verkoelend Parel Poeder.

R. Margar. die doorschynende zyn, twee en een half drachmen.

Santali Citrini, III drachmen.

Cinamomi.

Bacc. Myrthi.

Raf. Coruu Cervi.

Eboris, van elks anderhalf drachme.

Corallor. Rubr. II drachmen.

Maak 'et tot een fyn poeder.

Het versterkt, en is in alle heete ziekten heel goed; ook voor flauwten, teering, en 'tstopt den vloed der vrouwen en de buikloop.

De Dosis is als boven.

Pulvis Diatragacanthi Frigidus, Verkoelend Tragant Poeder.

R. Gummi Tragacanthi, die wit is, een onco.

Arabici, de beste, V drachmen.

Amyli, een half onco.

Glycyrrhizae rasae, II drachmen.

Maak 'et na de konst tot een fyn poeder.

Het

Het is in alle borst en longkwaalen, daar eenige ontsteeking by is, heel goed; ook in hoest, zydewee, teering, en in onlydelijken dorst.

De *Dosis* is een drachme.

V A N D E
K O E K J E S.

*Trochisci Albandal. Colokwint-
Koekjes.*

R. *Pulpæ Colocynthidos*, die uitgezocht, en van zyne zaadengezuivert, en met eenige druppen *Olei Amygdalarum Dulcium* besprengt, en tot een fyn poeder gemaakt is, zo veel't u belieft.

Welk poeder met de slym, die uit Kweepitten getrokken is tot een deeg moet gebragt werden, van welke men koekjes maakt, die men in de schaduwe droogen moet.

Zy heeft een sterke purgeerende kragt, waar door zy de slym ten lyve uitdryft.

De *Dosis* is tot een half scrupel, doch zelden alleen, maar meest onder andere geneesmiddelen vermengt.

Trochisci Albi Rhafis, Witte Oogen-
koekjes van Rhafis.

R. *Ceruffæ*, die met Rosewater gewassen is,
X drachmen.

Amyli, een half once.

Gum Arabici.

Tragacanthi, van elks II drachmen.

Caphuræ, een half drachme.

Maak met wit van een ei daar koekjes
af.

Zy verkoelt alle ontsteekingen en pynen
der oogen, en droogt sterk op met wat
Roosewater of andere verkoelende wate-
ren vermengt zynde.

Trochisci Althææ, Heemstkoekjes.

R. *Pulpæ Rad. Althææ*, die tot een bekwaame
dikte uitgedamt is, III oncen.

Sacchari, die zeer wit en fyn geveeten is,
een pond.

Maak 'et na de konst tot koekjes.

Zy versachten de borst, en doen de fluy-
men gemakkelyk ten keele uitglyen wan-
neer men daar somtyds een stukje van eet.

Troch

***Trochisci Bechici Albi*, witte Borst-
koekjes.**R. Sacchari Albiff, *anderhalf pond.*Pulv. Rad. Iridis Flor. II *en een half once.*Amyli, *een half once.*

Maakt 'et met slym van gom tragant, die met Rosewater uitgetrokken is tot koekjes.

Zy doen de fluymen gemakkelyk opgeven; stillen de hoeft, en maaken de borst en keel ruym, wanneer men somtyds daar een koekje van in de mond neemt.

***Trochisci Myrrhae*, Myrrhe-koekjes.**R. Myrrhae, *die zuiver is, V drachmen.*

Rad. Dictamni Albi.

Fol. Puleg. Cerv.

Rutae.

Sabinac.

} *die versch gedroogt zyn*

Affae Foetidae.

Gumm. Galbani, *van elks II drachmen.*Sem. Bardanae, *een drachme.*

Stoot 'et tot een zeer fyn poeder, en maakt 'er met sap van Byvoet dat tot de dikte van een slym uitgedampt is koekjes van.

Zy verhaasten het baaren; dryven de nageboorte en de traage kraamvloed uit, als ook de opgestopte stonden der vrouwen, en verduanen alle slymigheden.

De

De *Dosis* is van een half tot een heel drachme alleen of met iets anders vermengt.

Trochisci Terræ Sigillatæ, Koekjes van gezegelde Aarde.

- R. *Terræ Sigillatæ*, een half onco.
Acaciæ Veræ.
Hypocistidis.
Sang. Draconis (*in traanen.*)
Lap. Hæmatitidis.
Coralli Rubr.
Succini.
Balaust.
Rosar. Rubr.
Nuc. Cypressi.
Cornu C. die uitgebrand is.
Thuris Mascuh.
Croci.
Opii, die bereid is.
Gumm. Tragacanthi, van elks II drachmen.

Maak'er met sâp van weegbre koekjes af.

Zy versterken en stoppen allerlei soorten van buikloop, en doen de bloedvloed der vrouwen ophouden.

Tro-

Trochisci Cypbeos, Koekjes voor de Mithridaat.

R. Pulpæ Uvarum passatum, die wit en vet
zyn.

Terebinth. Cypriæ, van elks III oncen.

Myrrhæ.

Schoenanthi, van elks anderhalf once.

Cinamomi, een half once.

Rad. Acori Veri, IX drachmen.

Cyperi rotundi,

Spicæ Nardi Ind.

Cassîæ Lignæ.

Bacc. Juniperi.

Bdellii, van elks III drachmen.

Ligni Aspalathi of Aloës, twee en een half
drachme.

Croci, een drachme.

Mellis, die goed en geschuymt is.

Vini Canarini, van elks zo veel als 't ge-
noeg is.

En maakt 'et tot koekjes.

Zy werden zelden of nooit als in de *Mi-
thridatium* gebruikt.

Trochisci Hedychroi, Koekjes voor de Theriakel.

R. Ligni Aspalathi of Santali Citrini.

Herb. Majoran.

Herb.

Herb. Mari Syriaci.

Rad. Afari, van elks II drachmen.

Acori.

Costi Odorati,

Phu Pontici.

Ligni Aloës.

Cinamomi.

Ol. Nucis Mosch, van elks III drachmen.

Cassiae Liguæ.

Spicæ Nardi Indicæ.

Fol. Lauri.

Croci.

Myrrhæ, van elks VI drachmen.

Garyophyllor. anderhalf once.

Massichis, een drachme.

Vini Canarini, zo veel als genoeg is.

Maakt 'er koekjes af, die men in de schaduwe droogen en met de bovengeschreeven Oly smeeren moet.

Zy werden in de *Theriaka* gebruikt.

Trochisci Scillitici, Koekjes van
Zee-ajuin.

Neemt een versche en zeer witte Zee-ajuin, van haar uiterste bast en houtachtige wortel gezuivert; bekleed ze met zuur tarwen deeg; laat ze daar na onder de asse of in een oven braden, tot dat de deeg tot een

een harde korst gebakken is, en dat een Hey takjen het ligchaam van de Zee ruijn gemakkelyk doorbooren kan, als dan de tarwe korst gescheiden is; zo

Neemt.

Medullæ Scillæ, die wel ge vroeven is, een pond.

Far. Orobi of Lupinor. VIII. oncen.

Stamp alles te degen onder een, en maakt daar koekjes af, die men in de schaduwe droogen zal.

Zy werden zelden alleen, maar voor de *Theriaca* gemaakt.

Trochisci Viperini, de Viperflange Koekjes.

Worden elders van daan ontboden.

Haar gebruik is mede in de *Theriaca*.

Trochisci ad Vermes, Wormkoekjes.

R. Sacchari Albi, twee en een half once.

Merc. Dulcis, anderhalf drachme.

Cornu Cervi, die uitgebrand en zeer fyn gevroeven is, II drachmen.

Corallinæ, een drachme.

Diagrydij, een half drachme.

Gum. Tragac. die in Rosewater gesmolten is, zo veel als 't genoeg is.

Maakt

Maakt 'er na de konst koekjes af.

Zy maaken de slym los , laxeren sachtelyk , en dooden de wormen.

De *Dosis* is in kinderen van 1 tot 3 jaar een half drachme , van 3 tot 6 jaaren een drachme , in volwassene twee drachmen.

Saccharum Perlarum, Peerel Suiker.

R. Sacchari , die zeer wit is , een pond.

Aquæ Rosarum , zo veel als 't genoeg is.

Kookt de zelve tot de dikte van Tabelen , en mengt daar op 't laatst by

Margarit. een half once..

Van welke men dan op een Marmersteen koekjes giet.

Zy werd meest onder hertsterkende geneesmiddelen tot een half once gemengt , als ook onder Rynsche Wyn in flauwtens.

V A N D E
P I L L E N.

Extractum Catholicum, Algemeene
Purgeerpillen.

R. Pulpæ Colocynthidos. VI drachmen.
Rad. Helleb. Nigri.
Agarici Albi, van elks een half once.

Laat uit deze een Tinctuur door Brandewyn trekken, welke dan doorgedaan zynde, doet daar by het poeder van

Aloë, die glinsterig is, een once.
Scammonium, een half once.

En laat ze daar na uitgedamt werden tot een bekwaame dikte van pillen.

Zy dryft door de stoelgang alle waterachtige en kwaade humenren ten lyve uit.

De Dosis is tot een scrupel of vyf en twintig grein.

Pilulæ Russi, seu Pestilentialis communes, Pillen van Ruffus of gemeene Pestpillen.

R. Aloës, die glinsterig is, II oncen.
Myrrhæ, een oncc.
Croci, een half once.

Stamp

Stampt ze met Canarien wyn tot een deeg van pillen.

Zy gaan alle kwaataardige en pestilentielle ziekten tegen; laxeren de maag, wederstaan de verrottinge, en doodten de wormen.

De *Dosis* is van een tot twe scrupels.

Pillula Cochiae, Pillen voor de Waterzucht.

R. Pulv. Hieræ Simpl. *x* drachmen.

Troch. Alhandal. drie en een half drachmen.

Scammonii, twee en een half drachmen.

Turbith, die gomachtig is.

Flav. Cort. Citri, die gedroogt zyn, van elks *v* drachmen.

Maakt 'et met *Syr. Cephalicis* tot een klomp.

Zy zuiveren het hoofd en 't werktuig der zinnen, en zetten alle waterige en slymige vuyligheden uit het gansche lichaam af.

De *Dosis* is een drachme.

Pilule Majernæ, Pillen van
Majerne.

- R. Fol. Rorifmar.
Card. Bened. } *die versch zyn, van*
Meliff. } *elks II oncen.*
Summ. Cent. minor. }
Flor. Stœchados Arab.
Cuscutæ, *van elks een once.*
Fol. Senæ, *die gezuivert zyn, een half*
once.

Laat ze weiken en daar na in een ge-
hoegzame veelte van water kooken, en
wanneer het doorgezygde nat tot ontrent
tien oncen uitgedamt is, zo doet daar by
het poeder van

Aloë, *IV oncen.*

Rhei, *die goet is, II drachmen.*

Macis, *een scrupel.*

En droogt ze dan op een klein viertjetot
een bekwaame dikte van pillen uit.

Zy werden in alle hooftgebreeken met
groot voordéel gebruikt, en purgeeren zeer
sacht.

De *Dosis* is tot een half drachme of wat
meer.

Pilulæ Stratani, Pillen van Dr. van
der Straaten.

R. Cort. Rad. Cichorei, II oncen.

Capparum.

Tamarisci.

Rad. Foeniculi.

Petrofelini.

Asparagi.

} die versch zyn, van elck
} een once.

Herb. Cardui Bened.

Capillor. Vener.

Chamædryos.

Chamæpytios.

Fumariæ.

Eupatorie.

Scolopendriæ, van elks II oncen.

Pastularum Min. III oncen.

Kookt 'et in een genoegsaame veelte van
gemeen water, en weekt in drie pond van
't doorgezyde nat

Fol. Sennæ, die gezuivert zyn, III oncen.

Rad. Jalappæ, een once.

Sem. Anisi, VI drachmen.

Na dat die wederom doorgegoten en
doorgeperst zyn, zo doet 'er by

Aloës, die glinsterig is, VI oncen.

Scammonii IV oncen.

En damp't ze daar na tot een bekwaame
dikte uit.

F 3.

Zy

Zy openen alle verstoppingen; die uit sijn haare oorspronk neemen, zyn derhalven in 't graveel, lendenvang, zyde-wee, en waterzucht zeer dienstig, &c.

De Dosis is tot XXV grein.

Extractum Rhei, Extract van Rabarber.

R. Rhei, die goed en in kleynen stukjes gesneden is, zo veel als gy wilt.

Kook ze in een genoegsaame veelte gemeen water, en laat ze zo lang in een warme weiking staan, tot dat het water genoeg geveert is; dat daar afgegooten zynde, zo giet op de droesslem zo dikwils nieuw water, tot dat 'er geen afverving meer geschiet; giet dan de uitgetrokken tinctuuren by den anderen, en damp't ze uit tot een pille deeg.

Zy opent de milt, de lever en 't gedarmte; zuivert door den stoelgang de lichamen van slymige en kwaade vochten; versterkt de ingewanden, &c.

De Dosis tot twe scrupels.

Pilula Cynoglossi, Pillen van Hondstong.

R. Rad. Cynoglossi, die versich gedroogt zyn.
Sem. Hyosciami Albi.

Opii.

Van de Pillen.

113

Opii, die bereid is; van elks een half on.

Myrrhæ, *VI. drachmen.*

Thuris Masc. *V. drachmen.*

Croci.

Syracis Calam. *van elks II drachmen.*

Maak 'et met Rosewater tot een klomp.

Zy verdikken de dunne catarrhen, die de
hoest maaken, en zyn de teering en alle
borstkwaalen zeer dienstig, &c.

De *Dosis* is van 2. 4. 6. 8. tot 10. grein.

Pilule Laudani, Pryswaardige
Pillen.

R. Opii, die bereid is, *ten uncs.*

Na dat zy wederom ont daan en byna uit-
gedampt is, zo doet daar by.

Croci, die goed is, *een drachme.*

Castorei, *een half drachme.*

En maakt 'et tot een deeg die men tot
't gebruik bewaart.

Het stillt de scherpe pynen; 't doet slaap-
pen; is goed om de trekkingen, 't braaken,
alle buyk- en bloedloop te beletten; 't stillt
de hoest, geneest de koorts, en alle ziekten,
die uit zuur haar oorspronk neemen; in
't kort het is een der deffigste geneesmidde-
len die in de Apoteek zyn.

De *Dosis* is van een tot vier grein.

F 4

ZAL

V A N D E
Z A L V E N.

Unguentum Ægyptiacum, Zalf van
Egipten.

R. *Æruginis*, V oncen.
Alum. crudi, een once.
Mellis Opt. die geschuimt is, XIV oncen.
Aceti, die sterk is, VII. oncen.

Kookt ze na de kunst tot de dikte van
 een falf.

Zy geneest het bloedige tandvlees, zuivert alle sweeren, en wederstaat het koudvies, &c.

Unguentum Album Camphuratum,
 Witte Camferzalf.

R. *Ol. Rosarum*, een pond.
Ceræ Albæ, III oncen.
Ceruffæ, VI oncen.
Caphuræ, die met Oly van Rosen geveereet is, II drachmen.

Maakt ze tot een falf.

Zy is verkoelende en opdroogende, en daarom zeer dienstig in alle ontsteekingen, verbrandinge, ambeien, roos, schurft en diergelyke.

Un-

Unguentum Althææ Simplex, Enkelde Althezalf.

- R. Ol. Mucaginis, II pond.
 Ceræ Citrinæ, een half pond.
 Resinæ, II oncen.
 Terebinth, anderhalf once.

Maakt ze na de kunst tot een zalf.

Zy droogt de melk in de borsten op, verzacht de hardigheden; is goed in zy dewee, borstziekten, verkrompe en pynelyke leden, &c.

Unguentum Althææ Compositum,
 Samengestelde Althezalf.

- R. Ol. Mucaginis, II pond.
 Ceræ Citrinæ, een half pond.
 Resinæ.
 Colophonizæ, van elks III onsen.
 Gum. Galbani.
 Hederæ.
 Terebinthinæ, van elks een once.

Maakt ze na de kunst tot een zalf.

De kragten zyn als voren, maar doorgingender.

*Unguentum Arthanitæ, Zalf van
Arthanitæ.*

R. Fol. Absinthii Vulg. }
 Rutæ. } *die groen zyn, van*
 Sabinae. } *elks II oncen.*
 Tanacetii. }
 Succ. Fruct. Cucumeris Asinini, *X oncen.*

Kook ze na dat zy geweekt hebben in
 twe pond Olyven Oly, pers den Oly dan
 uit, en doet daar by:

Ceræ Flavæ, *drie en een half once.*

En noch warm zynde, roert 'er na el-
 kanderen in:

Sagapeni, *die gesmolten en weder uitge-
 damt is.*

Fellis Taurini, *tot een bekwame dikte uit-
 gedamt, van elks een half once.*

Aloës.

Colocythidos.

Scammonii, *van elks III drachmen.*

Euphorbii.

Rad. Bryoniæ.

Zingiberis.

Piperis Longi.

Salis Armoniæ, *van elks twee en een half
 drachme.*

Maakt ze na de konst tot een zalf.

Zy dood de wormen, geneest de ryfkoe-
 ken

Van de Zalven. 117

ken en harde buiken der kinderen, en doet, gelyk zommige waanen, wanneer men de buik daar mede smeert, purgeeren.

Unguentum Basilicon, Koningzalf.

- R. Ceræ citrinæ.
Picis Nigræ.
Resinæ, van elks een half pond.
Ol. Comm. II pond.

Maak ze na de konst tot een zalf.

Zy zuivert de zweergaten, en trekt 'er de etter uit, en doet de geswellen rypen en doorbreeken.

*Unguentum Fuscum, Geelo Byt-
zalf.*

- R. Colcothar Vitrioli of Terræ Vitrioli
Dulcis, II oncen.
Aceri, waar in een genoegsaame veelte van
stinkende Gouwe eenige dagen gemenkt
heeft, uitgeperst, III oncen.
Phlegmatis Vitrioli, II oncen.
Viridis Æris, X drachmen.
Mellis, die afgeschwimt is, V oncen.

Maak 't na de konst tot een zalf.

Zyt byt het kwaade vlees weg, en maakt
een konst in de geswellen.

Unguentum Martitatum, Zalf van Martiatus.

R. Fol. Absinthii.

Abrotani.

Calaminthæ.

Chamædryos.

Majoranæ.

Menthæ aquat.

Sabinæ.

Salviæ.

Lauri.

Rorismarini.

Rutæ, die alle groen zyn, van elks
II oncen.

Sem. Cumini.

Urticæ Maj. van elks een half once.

Axungiae Porcinæ, VI oncen.

Styracis Liquidæ, III oncen.

Butyri, die niet gesouten is, een pond.

Ol. Nuc. Moscharæ Express. anderhalf
once.

Olivarum, IV pond.

Ceræ Citrinæ, een pond.

Vini Generosi, zo veel als genoeg is.

Maak 't na de konst tot een zalf.

Zy is in alle koude gebreeken; jigt, verhardingen, opgekrompe, verstuikte en pynelyke leeden zeer goed; als ook in sierecyn, en alle vervronge zenuwen en peezen.

Un-

Unguentum Nervinum, Zenuwzalf.

- R. Ung. Althaeae, *IV oncen.*
 Axungiae Porcinae, *VIII oncen.*
 Ol. Anethi.
 Chamaemillae.
 Laurini, *van elks een once.*
 Castorei.
 Petrae.
 Spicae.
 Terebinthinae, *van elks een half once.*
 Spir. Vini, *anderhalf once.*
 Cerae Flavae, *II oncen.*
 Maakt 't na de konst tot een zalf.
 Zy komt byna in kragten met het *Unguentum Martiatum* over een.

Unguentum Nutritum, Tritumzalf.

- R. Lythargyrii Auri, *dat zeer fyn geveeven is, een half pond.*
 Ol. Rosacei.
 Aceti Vini, *van elks zo veel als genoeg is.*
 Roert dit na de konst in een mortier tot een zalf.
 Zy is verdroogende, en in alle ontstekingen des huids, en schurft zeer goed, zy doet de hnt groejen, &c.

Un

Unguentum Pectorale, Borstzalf.

R. Butyri, die versch is, IV oncen.

Ol. Amygd. Dulc.

Chamæmelini, van elks IV oncen.

Adipis Anatis.

Gallinæ, van elks twee oncen.

Rad. Iridis, een once.

Cerae Albae, III oncen.

Maak 't na de kunst tot een zalf.

Zy werd op de borst, in de hoeft en zyde wec gebruikt.

Unguentum Populeum, Populierzalf.

Neemt drie pond gestoote Populier botten of knoppen, en ses pond ongesoute verkens reusel, roest ze wel onder een, en doet 'er daar na by:

Herb. Bardanae.

Hyoscyami.

Lactucae.

Papav. Nigri.

Semper vivi Majoris.

Solani.

Violarum.

Umbilici Veneris, of Portulacae.

Cymarum Rubi Tenerimar, van elks III oncen.

WcE

Welke gestootten zynde, onder de bovenste knoppen worden geroert en gekookt, tot alle de vogt vervloogen is; en maak 'et alzo tot een zalf.

Zy is verkoelende, verdoovende en slaapmakende; verdryft de pyne des hoofts en andere leden, zy is ook voor d'Ambeyen zeer goet.

Unguentum Rosaceum, Rooszalf.

- R. Axungiae Porcinae, *IV pond.*
Rosarum Pallidarum, *die versch zyn,*
zo veel als 't genoug is.
Raf. Ligni Rhodii.
Sassafras.
Rad. Iridis Flor. *van elks anderhalf once.*
Benzoini.
Styracis Calam. *van elks een once.*

Maak 'et na de konst tot een zalf.

Zy verbetert door haar goede reuk de kwade lucht die in 't ademen schadelijk zou zyn; versterkt de hersenen, versacht de kloven der lippen, &c.

Unguentum ad Scabiem, Schurfzalf.

- R. Lithargyrii Auri, *v1 oncen.*
Flor. Sulph. *anderhalf once.*

Zie

122   *Van de Zalven.*

Zingiberis.

Aluminis crudi.

Vitrioli Albi, *van elks een once.*

Terebinthinæ, III oncen.

Butyri, *die spekachtig is, een once.*

Ol. Laurini, III oncen.

Olivar. *een pond.*

Aceti Vini, II oncen.

Ceræ Flavæ, III oncen.

Maak 't na de kunst tot een zalf.

Zy is goed tegens de schurftigheid, ruydde, puyftige jeukinge, &c. 's morgens en 's avonds daar mede gesmeert.

VAN

V A N D E

P L A E S T E R S.

Emplastrum Diapalmæ, Diapalme-
plaester.

R. Olei Olivar, *die oud is.*

Lithargyrii Auri, *zeer fyn geveeven, van
elks III pond.*

Axungiae Porcinae, *die oud en van zyn
vliezen gezuivert is, II pond.*

Vitrioli Albi, *dat gestooten is, IV oncen.*

Kookt 'et al geduurig roerende tot de dik-
te van een Plaester.

Zy doet de huid groejen, geneest alle
wondzweeren, is goed in jigt, en opfitels
te leggen.

Emplastrum Diachylon cum Gummi,
Trekplaester met Gommen.

R. Ol. Mucaginum, VIII pond.

Lithargyrii Auri, IV pond.

Cerae.

Terebinth, *van elks een half pond.*

Galbani.

Ammoniaci.

Opoponacis.

Sagapeni, *van elks IV oncen.*

Maakt 'et na de konst tot een plaester.

Zy

124 *Van de Plaesters*

Zy is verzachtende, ettermakende, zuiverende en geneesende.

Emplastrum Diapompholygos, Loot-
plaester.

R. Ceræ Albæ, II pond.
Olei Solani, *anderhalf* pond.
Cerussæ, V oncen.
Plumbi, *dat uitgebrand is*, VII oncen.
Tutiæ.
Thuris, *van elks* III oncen.

Maakt 'et na de konst tot een plaester.

Zy is bekwaam in gebrandheid, om te droogen en vel te maaken, en neemt de ontsteekingen weg.

Emplastrum Griseum seu Lap. Calaminaris, *Grauwe- of Steen-*
plaester.

R. Lapid. Calaminaris, *dat gestooten is*, een
half pond.
Lithargyrii Auri, *twe en een half* once.
Mastichis, *anderhalf* once.
Myrrhæ, *een half* once.
Minii.
Sevi Ovilli, *van elks* IV oncen.
Resinæ Pini, *twe en een half* once.

To

Terebinth. Ven. *anderhalf once.*

Ceræ Flavæ, VI *oncen.*

Caphuræ, II *drachmen.*

Ol. Olivarium, IV *oncen.*

Maak 'et na de kunst tot een Plaester.

Zy verdroogt sterk, maakt vel, en heelt heel kragtig.

Emplastrum à Cumino, Komyn-
plaester.

R. Sem. Cumini, IV *oncen.*

Bacc. Lauri. *uitgepelt*, *anderhalf once.*

Rad. Iridis Flor. *een half once.*

Gum. Bdelli.

Galbani, *van elks twee en een half once.*

Olei Chamæmel. VI *oncen.*

Nucum Moschatæ, *die uitgeperst is*, *een half once.*

Terebinth. Ven.

Resinæ Pini, *van elks een once.*

Caphuræ, *die in Brandewyn gesmolten is*, *een half once.*

Ceræ Flavæ, VII *oncen.*

Maakt 'et na de kunst tot een Plaester.

Zy werd in zy dewee, in winden, in py-
nen in de borst, in de buyk, en in de leeden
met groot voordeel gebruikt.

Emj

Emplastrum de Labdano, Labdanum Plaester.

R. Olei Hyperici.

Axungiae Porcini, van elks IV oncen.

Lithargyrii Auri, dat zeer fyn geveevert is, VI oncen.

Kookt 'et na de kunst met een genoegsaame veelte van water tot de dikte van een Plaester; doe daar dan by

Cerae, die nieuw is.

Picis, van elks VI oncen.

Olei Laurini.

Gum. Elemni.

Res. Pini, van elks III drachmen.

Welke na dat zy gelyk gesmolten, en noch een weinig verkoelt zyn, zo voegt daar by

Gum. Ammoniaci.

Opoponacis, van elks III drachmen.

Terebinthinae Venetae, een once.

Gummi Labdani, VIII oncen.

Rad. Iridis Flor. dat verscb gestooten is, II oncen.

Bacc. Lauri, die nitgepelt zyn, een once.

Styracis Calamitae.

Benzoini, van elks III drachmen.

Fos. Sabiniae, een half once.

Olei Trifolii Odorati, zo veel als genoeg is.

om.

om 't tot de dikte van een Plaester te maken.

Zy versagt, doet verdwynen alle geswellen of brengt ze tot etter, van wat aard zy ook zyn; droogt het zog in de vrouwenborsten op; in 't kort haar deugt kan niet beschreven werden.

*Emplastrum Meliloti, Melote
Plaester.*

R. Flor. Meliloti, *die versch gedroogt zyn*
VI onzen.

Herb. Absinthii.

Majoranae.

Flor. Chamaem. Romani.

Farinae Foeniculi.

Bacc. Lauri, *uitgepelt, van elks III drachmen.*

Rad. Cyperi rotundi.

Iridis Flor.

Spicae Nardi Indicae.

Cassiae Lignae.

Sem. Ammios.

Apii.

Cardamomi min. *uitgepelt.*

Styracis Calamitae, *van elks V drachmen*

Welke na dat ze zeer fyn gestooten en gezift zyn, zo doet daar by

Resinae pini.

Sc

128 *Van de Plaesters.*

Sevi Hircini.

Cerae, *die nieuw is, van elks VIII oncen.*

Na dat deze zeer wel onder een vermengt zyn, zo doet 'er ten laasten by

Gum. Ammoniacy, X drachmen.

Terebinthinae, *anderhalf once.*

Olei Spicae, II oncen.

Trifolii Odorati, *zo veel als genoeg is.*

En vermengt ze dan ter deegen door den anderen na de kunst tot een plaester.

Zy heeft byna de krachten van het *Emplastrum de Labdano*, maar zy is wat meer vermurwende, &c.

Emplastrum de Mucilaginisibus,
Slymplaester.

R. Olei Mucaginum, VI oncen.

Gummi Ammoniacy.

Galbani.

Opoponacy.

Sagapeni, *van elks een half once.*

Croci, *die goed is, II drachmen.*

Cerae Citrinae XX oncen.

Terebinthinae, II oncen.

Maakt 'et na de kunst tot een plaester.

Zy is in kragten het *Emplastrum Melilati* zeer gelyk, maar is wat slapper.

Em-

*Emplastrum Oxycroceum, Saffraani-
ge Gomplaesters.*

- R. Cerae Citrinae.
Cotophoniae.
Picis Navalis, *van elks VI oncen.*
Croci, *van de beste, een once.*
Gum. Ammoniaci.
Galbani.
Mastichis.
Myrrhae.
Terebinthinae.
Thuris, *van elks II oncen.*

Maakt 'er na de kunst tot een plaester.

Zy werd tot gebrooke beenen gebruikt, geneest de pynelyke deelen, als ook oude verhardingen, en de breuken der kinderen, &c.

*Emplastrum de Ranis, Kikvonsen-
plaester.*

- R. Olei Chamaemel.
Anethi.
Liliorum Alborum.
Spicae, *van elks IV oncen.*
Axungiae Porcinae, III pond.
Olei Laurini, VIII oncen.
Thuris Mac. *voor een half once.*

Myr

Myrrhae, die gezuivert is, een half onte.

Rhanas, die levendig en in Wyn gewassert
zyn, No. XII.

Lumbricor. Terrestra, die in Wyn gewassert
zyn, VII oncen.

Fol. en Flor. Matricariae.

Pulv. Rad. Bryoniae, van elks VI drach-
men.

Terebinthinae, die klaar is, IV onten.

Styracis Liquidae, III oncen.

Lithargyrii Aurii, die zeer syn geveeven is,
II pond.

Vini Generosi, zo veel als tot het wassen
van de Kikvorsen en de Aardwormen van
noden geweest is.

Cerae Flavae, zo veel als genoeg is.

Maak 'et na de kunst tot een plaester.

Indien men hier VIII oncen *Argenti Vivi*,
die in Terpentyn uitgebluft is, by doet, wert
'et *Emplastrum de Ranis cum Mercuri*.

Zy geneest de pynen der gevirigten, de
jigt, fterecyn, en alle pynen, die uit Venus-
ziekten gebooren worden; zy maakt ook
de pokkige Tophen en Scirren week, &c.

Emplastrum Stichticum, Wond- plaester.

R. Gum. Ammoniaci.

Bdelli, van elks II oncen.

Gum.

Gum. Galbani,

Myrrhæ.

Olibani.

Opoponacis *die gesmolten is.*

Rad. Aristolochiæ Longæ.

Rotundæ.

Magnetis, *van elks een onco.*

Caphuræ, *III drachmen.*

Ol. Hyperici, *II pond.*

Laurini, *II oncen.*

Lithargyrii Auri, *anderhalf pond.*

Ceræ Citrinæ, *een half pond.*

Terebinthiæ, *IV oncen.*

Maakt 't na de kunst tot een plaester.

Zy geneest de oude zeeren, en alle wonden en steeken; verzagt de pynen, haalt de splinters uit, en doet het vleis groeijen, &c.

V A N D E
Z O U T E N.

Sal. Absinthii.

Cardui Benedicti.

Striptum Fabarum.

Laat de kruiden gedroogt zynde, tot asche gebrand werden, en maak uit de zelve met matelyk warm water een loog, 't welk doorgelekt, en op een zagt vuurtje men tot een Zout uitdamp: om dit dan suiverder te maaken, smelt men het wederom, en na dat het doorgelekt is, laat men het tot kristallen stremmen.

Het zout van *Alsem* versterkt de maag, en 't gedarmte; verbetert de zuure vochten; wederstaat de koorts; doet sweeten, &c.

De *Dosis* is tot een half drachme.

Het zout van *Gezegende Distel* versterkt de hersenen; wederstaat de kwaataardige ziekten, en de koorts; stillt de pyn in de leeden en doet sweeten, &c.

De *Dosis* is als de voorgaande.

Het zout van *Boone stronken* versterkt de nieren; dryft het water voort; doorsnyt de lymige en zuure stoffen in de blaas en nieren, doet sweeten, &c.

De *Dosis* is als boven.

Cry-

Cryfalli Tartari, Cryftallen van Wynsteen.

R. *Tartari Rhenani Albi*, dat geflooten en dikwils afgewaffchen is, zo veel als gy wilt.

Laat die in een groote quantiteit water kooken, giet 'et daar na naar de konst door, en zet 'et een gansche nacht in een koude locht, op dat de Cryftallen aan de kanten van 't vat aanwaffen; welke na dat het water afgegooten is men vergaaderen, afdroogen en zo bewaaren moet.

Zy laxeeren fachtelyk; doorsnyen, verdunnen en maaken de drooge vuiligheden los; dryven het gruis af, en zetten de pis voort.

De *Dosis* is twe drachmen met wat Schapefop of eenig ander vogt vermengt.

Tartarum Solubile, Smeltbaare Wynsteen.

R. *Cryfallorum Tartari*, *Villoncen*.
Salis Tartari, *Vloncen*.

Vermengt ze wel onder een in een aarde verglaafde pot, en laat ze in drie pond gemeen water een half uur langzaam kooken; als 't afkookfel dan kout geworden is, zo dampft het uit tot dat 'et droog is.

Het opent de verstoppingen der nieren en der moeder, zet het gruis, steen en't water af, &c.

De *Dosis* is van een half tot een heel drachme.

*Tartarum Martiale Solubile; seu
Chalybeatum, Gestaalde
Wynsteen.*

R. Tartari albi crudi, *een pond.*

Rubiginis Ferri, *of roest van yser, III oncen.*

Vermengt dit gestooten zynde ter degen onder elkanderen, en laat het zo in een yfere pot, na dat'er acht of negen ponden gemeen water bygedaan zyn, kooken, tot dat de Wynsteen zal gesmolten zyn: giet dan terstond het vogt door een Hypokraszak, en laat 'et zo twalef uren lang in een aarde of yfere pot stil staan, zo zullen des zelfs Crystallen, ziende uit een bruingeele couleur, op de grond van de pot zamen stremmen: vergadert die dan na dat het vogt afgegooten is, waar met de uitdamping voort, tot dat gy al de Wynsteen daar zult uitgetrokken hebben, die men dan in de zon opdroogt.

Zy openen de verstoppingen der milt,
le-

lever en lyfmoeder; bevorderen de opgeslootene stonden der vrouwen; geneezen de kwynende ziekten; dooden de wormen, &c.

De Dosis is tot een drachme.

Sal. Fixum Tartari, 't Vaste Sout van Wynsteen.

R. Tartari, die raauw is, zo veel als gy wilt.

Doet ze in een smeltkroes en bedekt ze met een nat papier, laat ze dan zo lang in een wint-oven gloeijen tot dat zy wit werd; maakt daar na met warm water, dat men daar opgieten moet, een loog daar van, 't welk daar na doorgelekt in een glas uitgedampt moet werden tot dat 'et in een wit Sout verandert.

Zy verdunt, ontdoet en maakt de lymige vochten vloeibaar, laxert eenigfins, en werd tot 't maaken van veel Chymische geneesmiddelen gebruikt.

De Dosis is tot 16 aasen met iets anders gemengt.

Tartarum Vitriolatum, Gevitrioolde Wynsteen.

R. Olei Tartari door druipinge gemaakt, en die gekniverd is, zo veel als gy wilt.

Dit in een wyt glas gedaan zynde, zo drupt 'er allenskens zo veel *Ol. Vitrioli* in tot dat 'er geen meer opziedinge geschiet, 'tgeen dan in een zeer wit stremzel veranderen zal; dampt daar na het boven op swimmende vogt op een sacht vuurtje uit tot dat het de droogte van zout verkrygt.

Zy opent alle verstoppingen; verdryft de boortsen; geneest de geelzucht, waterzugt, slaapziekten, verlooren honger, doet de opgesloote stonden der vrouwen vloejen; tempert alle swavelige, galachtige, slymige en scheurbuikige vogten, en brengt een nieuwe gest in 't bloed.

De *Dosis* is tot een scrupel.

Sal. Prunella, Zout van geswaavelt Salpeter.

R. *Nitri*, van d'alderzuiverste, die tot poeder gestooten is, een pond.

Laat ze in een smeltkroes smelten, en gesmolten zynde zo strooit 'er by beetjes een once gemeen swaavel in; als dit afgebrand is, zo giet de vloeibaare Salpeter in een schoon koper bekken, en maak daar plaatjes van.

Zy wederstaat de koorts; stilt de dorst; opent de ingewanden, doorsnyd de lymige

en taaije vochten; vermindert de koortfige hitte; dood de wormen, &c.

De *Dosis* is tot een drachme.

Sal seu Saccharum Saturni, Zout of
Suyker van Loot.

Neem zo veel van de beste Ceruys of Lootwit als gy wilt, ftoot die tot een zeer fyn poeder, en giet 'er zo veel gedistilleerden Azyn op, tot dat ze drie of vier vinger breed daar boven staat: zetse dan zo lang warm te menken, tot dat de Azyn geheel zoet zal zyn; doet dan de zagt afgegooten Azyn zagjes uitdampen tot dat 'er een velletje boven op komt: stelt 't dan op een koude plaats tot dat de Crystallen aan het vat aangroejen, die men dan in de schaduwe droogt.

Zy is in brandende koortfen, in inflammatien, en borstkwaalen zeer goet; uitwendig voor kwaa oogen, roos, en heete kwaalen zeer dienstig.

De *Dosis* is tot 8 grein.

Sal Volatile Cornu Cervi, Vlug-
zout van Hartshoorn.

R. Spiritum Cornu Cervi, die van des Oly
gescheiden is.

G 4

Sal.

Sal. Cornu C. *das na d'eerste distillatie vergadert is.*

Doet ze in een phiool, zet daar een helm op, en een ontfanger hieraan gevoegt zynde, zo zal'er door een zeer klein vuurtje dat men by strappen vermeerdert een vlug sout opklimmen, 'twelk zich aan de kanten en in de snuyt van den helm zal vast hechten, dat men dan afzonderlyk versaa-melen moet.

Zy opent de verstopte vogten; doet sweeten, en is een tegengift; dryft de pis, en is in alle ziekten, die men met sweeten moet helpen, zeer bekwaam.

De *Dosis* is een scrupel onder iets anders vermengt.

Bereidinge van zommige zo enkelde als saamengestelde Geneesmiddelen.

Præparatio Asellorum, Bereidinge van Pissebedden.

NEem zo veel *Pissebedden* als gy wilt; wascht ze eerst in water, steekt ze en verstikze dan in France Wyn, en na dat men dat twe of driemaal herdaan heeft, droogt men ze daar na zoetjes op vuur op. Op de zelfde wyze bereid men de *Pierwormen*.

De *Pissebedden* zyn goed tegens de gicht, kramp, geelzucht, kolyk, &c. men bind ze op de handen onder terpentyn vermengt voor de koors.

De *Dosis* is van een half tot een heel drachme.

De *Pierwormen* verdunnen de slym; bevorderen het water maaken; stillen de pynen in de nieren, en zyn zeer dienstig voor 't graveel, &c.

De *Dosis* is als de voorgaande.

Præparatio Martis, Bereidinge van Staal.

Neem plaatjes of vylfel van *Staal* zo veel als gy wilt, bespreng zē met *Wynazyn* die zeer scherp is, en laat het dan in de zon droogen: welke (na dat de besprenging en uitdrooging verscheide maalen herdaan is) dan op een *Prophyere steen* met een genoegsame veete gemeen water tot een zeer fyn poeder moet gevreeven werden.

Zy breekt het zuur, doorsnyd de lymige en salpeterachtige vochtigheden, waar door het de stonden uitdriift, en de siektens geneest die uit zuur haar oorspronk nemen.

De *Dofis* is tot twe scrupels onder iets anders vermengt.

Præparatio Cornu Cervi Spagyrica, Hartshoorn op de Spagyrische manier bereid.

Neem zo veel stukken van *Hartshoorn* als gy wilt, hegt ze aan een draat, en wanneer men water of geeft distilleert, zo hang ze in den helm, op dat door d' opklimmende dampen (na herhaalde distillatien) de
Harte

Hartshoorn tot een brokkelig wezen gebragt werd.

Zy doet zweeten, verbetert het zuur, en is goed tegens de kwaataardige ziekten.

De *Dosis* is tot een half drachme, of wat meerder.

Præparatio Cornu Cerviusti & Eboris, Bereidinge van uitgebranden Hartshoorn en Yvoor.

Neem *Hartshoorn* of *Yvoor* zo veel als gy wilt, breekt 'et in stukken, en brand het uit in een smeltkroes, tot dat het t'eenemaal wit werd, en stoot het dan tot een zeer fyn poeder.

Zy doen zweeten, dooden de wormen en bekneevelen het zuur, &c.

De *Dosis* is als de voorgaande.

Præparatio Margaritarum, Bereidinge van Paarden.

Neem zo veel blanke en uitgesochte *Paarden* als gy wilt, stoot ze tot een zeer fyn poeder, en zift ze dan eenige maalen door een heel ongezef, en wryf ze zo lang met *Rooswater* op een *Prophyresteen* tot dat het tusschen de tanden niet meer en kraakt.

Zy bekneevenen het zuur; beletten de scherpe opfiedinge in de maage en in 't bloed, staan de koorts tegen; versterken het herte, en doen zweeten.

De *Dosis* is een half drachme onder iets anders vermengt.

Corallia Rubra en Alba.

Lapis Calaminaris.

Lazuli.

Magneticus.

Pretiosi.

Tutia.

Werden op de zelfde wyze bereid.

De roode en witte koraalen, de *Lazuursteen*, en de edele gesteenten, komen in krachten en in 't gebruik met de *peerelen* zeer over een.

De *Klementsteen* verdroogt, maakt rooven, geneest het smarten der kinderen, doet het vlees groeijen, en werd tot het maaken van het *Emplastrum Griseum* gebruikt, &c.

De *Zeilsteen* is zeer zamentrekkende, en doet, gelyk Galenus zeit, het bloed stil staan; zy werd zelden als in het *Emplastrum Sticticum* gebruikt.

Het *Oogeniet* geneest de kankerachtige gezwellen, en alle kwaalen waar mede de oogen kunnen beledigt werden.

Prax

Præparatio Olei Olivarum, Bereidingen van Olyven Oly.

Neemt II pond Canariewyn en anderhalf pond Olyven Oly, mengt die te zaa-men en laat het drie daagen in een glas warm meuken; scheid daar na den Oly van de Wyn af.

Zy werd tot het maaken van plaesters, salven, en Olien gebruikt.

Resina Jalappe, Hars van Jalappe.

Neemt een pond gestoote *Jalappe*, giet daar zo veel *Spir. Vini Rectific.* op, tot dat 'et daar vier vinger breed boven zwemt; laat het also eenige dagen in een warme plaats weiken; scheid daar na de Brandewyn daar, door een doorslaande papier, van, en giet op het overblyffel weder nieuwe Brandewyn, en laat het op nieuw weiken: die ten laatsten met de eerste doorgelekte geeft vermengt zynde men noch eens doorleken moet: giet 'et daar na in kout water zo zal het terstond stremmen en de hars na de grond sinken; die men dan afwasschen en droogen moet.

Zy opent, en dryft de weyige en wa-

te

terige vogten door de stoelgang ten lyve uit, geneest de waterzugt, &c.

De *Dosis* is van tien tot achteen grein.

Diagridium, Bereide *Scammontii*.

Neem zo veel gestoote *Scammontium* als gy wilt, vult daar een uitgeholde Kwecappel mede, en braad ze in een Oven of onder de asche: waaruit men daar na de *Scammontii* neemt, en tot het gebruik bewaart.

Zy purgeert sterk de galachtige vochten, en is in alle geneesmiddelen de voerman van de waagen.

De *Dosis* is van tien tot achteen of twintig grein.

Scammontii Preparatio cum Sulphure, Bereiding van *Scammontii* met Zwavel.

Neem zo veel gestoote *Scammontii* als u belieft, spreij het op een papier, daar op verscheide plaatsen met een naald gaten ingestookten zyn, uit, hou het dan over gloeiende koolen, die door 't inwerpen van zwavel oprooken, tot dat de *Scammontium* (die men ondertassen gestaadig omtoeren moet) begint wit te werden.

Zy

Zy heeft de zelfde krachten als de *Diagrydium*.

Aloë Rosata, Geroofde Aloë.

Neem zo veel gestoote en doorschynende Aloë als gy wilt, smelt de zelve in zo veel sap van *bleike Roosen* als 't genoeg is; en droog ze dan weder; stoot ze dan weder en laat ze op nieuw in zo veel van 'tzelve sap ontdaan, geroert, gesmolten en opgedroogt werden: welker arbeid men eenige reizen herdoen moet.

Zy wederstaat de verrotting; herstelt de maag; dood de wormen en doet zagjes purgeeren.

De *Dosis* is tottwe scrupels, tot pillen gemaakt of onder iets anders vermengt.

Preparatio Opii, Bereiding van Heulsap.

R. *Opii Crudi*, zo veel gy wilt.

Smelt ze in een genoegsaame veelte Rozewater, en na dat het zelve dan gesmolten en doorgezygt is, zo damp het tot een bekwaame dikte van pillen uit.

Het overige, dat het water niet smelten kan, smect dat in Brandewyn: damp het dan

dan uit en bewaart het tot een uiterlyk gebruik.

De krachten zyn in het *Tinctura Opii* beschreven.

De *Dosis* is innerlyk tot drie grein, uiterlyk werd het om t'hoofd geslaagen.

Plumbi Ustio, Brandinge van Loot.

Neem zo veel zeer dun geslaage loode plaatjes als gy wilt; zwavel zo veel als genoeg is; leg dit laag op laag in een nieuwe pan; steek het vuur daar dan op aan, en keert het brandende met een yfere spaatel om en om, tot dat het al vloeiende tot asche gebragt werd.

Het verbetert de vochtige zweeren die kwaataardig en rood zyn; doet het vleesch in de wonden groeijen, &c.

Vitrioli Calcinatio, Brandinge van Vitriool.

Neem zo veel gestoote Vitriool als u belieft, doet dat in een aarde pan die niet verglaaft is, en droogt ze op een zagt vuurtje tot dat ze wit werd; geduurig sterk omroerende, op dat zy daar niet aan blyft hangen noch steenachtig werd: vermeerderd dan het

het vuur, en brand ze een vierendeel van een uur tot dat ze rood is.

Zy werd zelden als in de *Theriaca* gebruikt.

Flores Sulphuris werd elders van daan ontboden.

De *Blom van Zwavel* is goed voor de borst en alle borstkwalen; in pest en kwaataardige koorsen zyn ze van een groot gebruik. Zy doen zweeten, geneesen de krawagie, schurft en diergelyke.

De *Dosis* is tot een drachme alleen of met iets anders vermengt.

Lac. Sulphuris, Melk van Zwavel.

R. *Florum Sulphuris*, een deel.

*Cinerum Clavellat. of affche van Wyn-
gaarts ranken*, twee deelen.

Kook ze te gelyk in een genoegzaame veelte gemeen water in een verglaasde pot, tot dat het rood werd en de bloemen van zwavel smelten: zygt dan de vogt door en drupt daar wat gedistilleerden Azyn, of eenig ander overeenkomende zuure vogt in, zo zal'er een grauw poeder na de grond zinken; welk men dikwils met schoon water moet afwasschen, tot dat het in een on-
sma-

smakelyke poeder verandert en wel gedroogt zal zyn.

Zy geneest de langduurige ziekten, hoeft, aamborstigheid, teering, gicht, lazery, trekkingen der zenuwen, &c.

De *Dosis* is van een half tot een heel scrupel.

Antimonium Diaphoreticum, Zweetdryvend Spiesglas.

R. Antimonii, *dat zeer fyn geveeven is, een half pond.*

Sal. Nitri, *dat gestooten is, anderhalf pond.*

Meng ze ter degen onder een, smyt ze lepelwys of by beurten in een gloeiende smelkroes, en laat 'et alzo oppuffen; na dat de stoffe dan voleind is zo laat ze noch een heel uur in 't vuur staan; doet ze daar na uit de smelkroes, en smyt ze, na dat ze kout geworden is, ingemeen water, en wacht ze zo dikwils met water tot dat zy geen melkachtige verwe meer van zich geeft: waar na men het onsmakelyke poeder, dat in 't melkachtige water gezonken is, (de droeffem weggegooten zynde) opdroogt.

Zynde doet zweeten, en is een deftig geneesmiddel in verscheide koorsen, oude ulcerationen, scharften en puisten, die anders om
de

de al te groote vocht, in de lichchaamen niet konnen geneezen werden.

De *Dosis* is tot een half drachme.

Lapis Infernalis, de Steen Infernalis (of Helfche Steen) genoemd.

Neem vyffel van goed *silver* een once, *geest van Salpeeter* of *Vitriool* of van 't alderscherpste *Sterkwater* drie oncen.

Doet het in een glaaze kolf, zet ze in 't zand, en damp de vogt, tot dat 'er twe parten vervloogen zyn, uit: neem dan de stoffe die in de kolf overgebleeyen is, en tot noch toe warm zynde, en giet die in een smeltkroes, die wyt genoeg is, op dat het in de zelve gemakkelyk opzieden kan; zet het dan wederom op een klein vuurtje, tot dat alles na beneden zinkt: vermeerder daarna uw vuur zo lang, tot dat de stoffe gelyk als wasch vloeit; welke men daar na uitgiet, en in een vles met een nauwen hals bewaart.

Zy werd tegen verscheide kwaadaardige en ongeneeselyke zweeren en fistels, als een brandstuk met een zeer groot voordeel gebruikt.

***Ruptorium Commune*, een gemeen
Brandstuk.**

Dit werd uit d'aldiersterkste loog gemaakt, die na de konst opgedroogt is.

Men gebruikt het om fontanellen te maaken, en om gaaten in gezwollen te byten, die 't lancet niet lyden kunnen.

***Mercurius Sublimatus Corrosivus*,
opgehevene vreetende Kwik,**

Mag men elders van daan eiffchen.

Het is Inwendig een doodelyk vergift; uitwendig om kwaataardige seeren op te droogen; en om spekachtige en eeltachtige flankers te geneezen heeft zy een groote kragt.

***Mercurius Sublimatus Dulcis*, Zoete
opgehevene Kwik.**

Neem een once *Merc. Sublimati Corros.* ses drachmen *Mercurii Vivi*, vryft ze in een steene mortier, tot dat de levendige Kwik t'eenemaal verdweenen is: doet dan dit poeder in een glaase sublimer phiool, zet die in zand, en laat de Kwik door de trappen des vuurs om hoog geheeven werden, die

die omtrent den hals van de phiool zal blyven hangen, indien gy uw vuur op 't laaft sterk vermeert: maar de stoffe die gy uit de phiool genoomen hebt heft die wederom op; 't geen men driemaal herdoen moet, of tot dat de Kwik geheel zonder smaak is.

Het doet zagjes purgeeren, en is in Venusziekten en al zyn nasleep van groote kragten; dood de wormen; verwekt het kwylen, &c.

De *Dofsis* in de volwasschenen van tien tot twintig grein; doch men moet het met eenig purgeerend middel vermengen, dewyl het alleen ingenoomen, licht kwylen doet.

Mercurius Præcipitatus Albus, witte neergeplofte Kwik.

R. Mercurij Vivi, een once.

Aquæ fortis, anderhalf once.

Zet het op een warme plaats tot dat de Kwik ontdaan en geheel verdweenen is, doet deze entdoening dan by druppen onder sterke peekel; zo zal 'er een wit poeder na de grond ploffen, dat men met warm water dikwils afwasschen moet, tot dat het van al zyn scherpigheid berooft is; waarna men het dan tusſchen saamengevouwe papieren
over

over een zeer zachte warmte; opdroogen moet.

Zy doet braaken; verwekt den afgang; en js in pokken en in kwaataardige ziekten heel goed, uitwendig geneest zy verouderde en kwaataardige zweeren, douw-en haarworm, &c.

De *Dosis* is van twe tot acht grein.

Mercurius Præcipitatus Ruber, roode ondergebleven Kwik.

R. *Mercurii Vivi*, een onco.

Aquæ Fortis, anderhalf onco.

Laat ze in een glaaze Phiool op het zand gehouden werden, tot dat de Kwik gesmolten is; daar na over een sterk vuur uitdampen, tot dat de Kwik rood zal geworden zyn.

Zy doet sterk braken, kwylen; geneest de lazery, schurft en de pokken: zuivert alle wonden en zweeren; neemt overvloedig vleesch weg, en dood dé luizen omzichtig op 't hooft gestroot zynde.

De *Dosis* is van twe tot zes grein.

Regulus Antimonii Martialis, Ge-
yfert Regulus van Spiesglas.

Neen IV oncen gezuivert vylzel van Staat, gloei dat ter degen in een smeltkroes, doe daar dan by VIII oncen grof gestooten Spiesglas, smelt dit te zamen, en gesmolten zynde voegt daar II oncen Salpeter by, en laat dat zo een heel uur op een sterk vuur vloeijen; daarna giet de stoffe in een kom, en laat de kom weynig geschut werden, op dat de Regulus alzo na de grond zinke; welk koud geworden zynde men van het schuim afscheid. Deze Regulus giet men wederom, daar allengskens een weynig Salpeter by doende; welk volbracht zynde de schuim daar beter afscheiden zal; ten laasten giet men de Regulus weder in een kom, alwaar men ze zo lang in laat blyven tot dat zy geheel verkoelt is.

Zy doet braaken, en zomtyds purgeeren, wanneer men een stuk van deze Regulus een nagt in wat zoeten Wyn te weeken legt die men dan 'smorgens klaar afgiet en gebruikt.

Butyrum Antimonii, Boter van
Spiesglas.

R. *Antimonii*, die raauw is.

Mercurii Sublimati, die vreetende fcherp
is, van elks even veel.

Vermengtze wel onder een in een steene mortier, en laat ze in een glaase retort op 't zand distilleeren, het vuur by trappen al sterker vermeerende: zo zal'er een vogt of boter, dat't ysgelykt, afkoomen: welke indien zy fremt in de hals of ia't begin van den ontfanger, zo! houd'er een gloeiende kool zeer voorzichtig aan, op dat zy smelte, ten einde zy geen dichte verftopping daar maake; haalt dan de uitgekomen vogt door een glaase retort noch eens over.

Zy werd heel zelden als tot het maken van't *Bezoardicum Minerale* gebruikt; echter is zy een groot Corosyf in kanker, heet vuur, pestkoolen, kwaade fistels, &c.

Bezoardicum Minerale, Mineraal
Verzetmiddel.

Neem *Boter van Spiesglas* zo veel als gy wilt, giet in 't zelve zo veel *Spir. nitri Rectific.* tot dat d'opzieding ophoud: daar na damp dat mengfel uit tot dat het droog is;

is; het welke men daarna in een smeltkroes gloeit tot dat 'er geen meer waesslem uitkomt, en de stoffe heel wirwert, die men dan af moet gieten tot dat zy zonder smaak is.

Het doet tamelyk sweeten, zuivert het bloed; is goed in bedorven honger, kwade koorsen, geelzucht, waterzucht in de borst, verhardinge der klieren, &c.

De *Dosis* is tot zestien grein met iets anders vermengt.

Vitrum Antimonii, Glas van
Spiesglas.

R. *Antimonii*, dat tot een zeer fyn poeder gebracht is, zo veel als gy wilt.

Brand het uit in een steene verglaasde pan eerst eenige uren lang op een klein vuurtje, tot dat de rook daar van begint op te houden; geduurig omroerende met een houtte spaatel op dat het niet en klontere: vermeerdert daar na uw vuur tot dat uw vat gloeiend werd, en de stoffe in een grauwe poeder veranderd: smelt het dan in een smeltkroes tot dat 'et gelyk wascht vloeit. Giet dan de Stoffe op een kopere plaat, die te voren warm gemaakt is, en laat het langzaam kout werden.

Het doet braaken en purgeeren, wanneer men daar tien grein van in wat Wijn

H

t

156 *Van de Chymische bereidingen.*

te weeken legt, die men dan doorgiet en gebruikt.

Crocus Metallorum, Saffraan van Metaal.

R. Antimonii, *die rauw is.*

Salis Nitri, *van elks even veel.*

Als yder bezonder gevreeven, en dan wel onder malkanderen gemengt is, zo doe het in een smeltkroes, en steekt 't met een gloeiend yzer aan brand, op dat 'er een uitploffinge geschiede, zo zal 'er een stoffe in de smeltkroes blyven dat een saffraanige colour heeft, 't geen men met warm water zo lang moet afwasschen tot dat 't water geheel smaakeloos blyft: 't welk men dan op een zagt vuurtje uitdroogt.

Het doet braaken en purgeeren; 't opent de verstoppingen, en is een goed hulpmiddel tegens de tweede en derdendaagse koorts.

Men gebruikt het als het *Vitrum Antimonii*.

E I N D E.

RE:

R E G I S T E R
D E R
Bereide Geneesmiddelen
I N D E
HAARLEMMER
A P O T H E E K
 Begreepen.

A	<i>Cetum Calendul</i>	25
	<i>Distillatum</i>	26
	<i>Prophylacticum</i>	26
	<i>Rosarum</i>	25
	<i>Sambuci</i>	25
	<i>Alcohol Vini</i>	27
	<i>Aloë Rosata</i>	145
	<i>Antimonium Diaphoreticum</i>	148
	<i>Aqua Antiparalytica</i>	22
	<i>Cinamomi</i>	21
	<i>Fol. & Sum. Foeniculi</i>	20
	<i>Hyssopi</i>	20
	<i>Melissa</i>	20
	<i>Mentha Crispa</i>	20
	<i>Plantaginis</i>	20
	H 2	Puz

R E G I S T E R.

<i>Pulegii Cervini</i>	20
<i>Rorismarini</i>	20
<i>Flor. Chamamel.</i>	20
<i>Lavendula.</i>	20
<i>Rosarium</i>	20
<i>Sambuci</i>	20
<i>Tilia</i>	20
<i>Theriacalis</i>	23
<i>Vitæ</i>	24
<i>Balsamus</i> <i>Lucatelli</i>	66
<i>Sulphuris Anisatus</i>	65
<i>Succinatus</i>	65
<i>Terebinthinatus</i>	65
<i>Vulnerarius</i>	66
<i>Bezoardicum Minerale</i>	154
<i>Butyrum Antimonii</i>	51
<i>Castoreorum</i>	84
<i>Conditum Radicum Calami</i>	81
<i>Helenii</i>	80
<i>Zingiberis</i>	81
<i>Cort. Arantiorum</i>	81
<i>Citri</i>	81
<i>Confectio Alkermes</i>	93
<i>Hyacinthorum</i>	94
<i>Conserua Absinthii Romani</i>	82
<i>Vulgaris</i>	82
<i>Anthos seu Flor. Rorism.</i>	82
<i>Borraginis</i>	82
<i>Flor. Malvæ.</i>	82
<i>Fol. Mentha crispæ</i>	82
<i>Rosarium Pallidarum</i>	82
	R4.

R E G I S T E R

<i>Rubrarum</i>	82
<i>Crocus Metallorum</i>	156
<i>Crystalli Tartari</i>	133
<i>Diagridium</i>	144
<i>Diascordium</i>	92
<i>Decoctum ad Clysteres</i>	49
<i>Electuarium Carminans</i>	93
<i>Diacarthamum</i>	85
<i>Diacatholicon.</i>	85
<i>Hiera Picra</i>	86
<i>Elixir Proprietatis</i>	46
<i>Emplastrum de Labdano</i>	126
<i>Mucilagibus</i>	128
<i>de Ranis</i>	129
<i>cum Merc</i>	130
<i>Diachylon cum Gummi</i>	123
<i>Diapalma</i>	123
<i>Dianpompolygos</i>	124
<i>è Cumino</i>	125
<i>Griseum Jess. Lap. Calami-</i>	
<i>naris</i>	124
<i>Meliloti</i>	127
<i>Oxicroceum</i>	129
<i>Stichticum</i>	130
<i>Flores Sulphuris 147. Lac. Sulph.</i>	147
<i>In fusso Foliorum Senæ</i>	48
<i>Lapis Infernalis.</i>	149
<i>Mel Diamorum</i>	77
<i>Rosarum</i>	77
<i>Mercurius Sublimatus Corrosivus Dulcis</i>	150
<i>Præcipitatus Albus</i>	151
H 3	R10

R E G I S T E R.

	Ruber	152
<i>Mithridaticum</i>		89
<i>Oleum Absinthii per Destillationem</i>		52
<i>Infusionem</i>		58
<i>Amygdalarum Dulcium</i>		56
<i>Anethinum</i>		59
<i>Anisi</i>		50
<i>Arantiorum</i>		53
<i>Cappurum</i>		61
<i>Castorei</i>		62
<i>Chamameli per destillationem</i>		50
<i>Infusionem</i>		59
<i>Cinamomi</i>		50
<i>Cornu Cervi</i>		54
<i>Cort. Arantiorum</i>		53
<i>Florum Verbasci</i>		61
<i>Garyophyllorum</i>		54
<i>Hyperici</i>		60
<i>Juniperinum</i>		50
<i>Laternum seu Philosophorum</i>		55
<i>Laurinum</i>		57
<i>Ligni Rhodii</i>		50
<i>Liliorum Aiborum</i>		59
<i>Lumbricorum</i>		64
<i>Oleum Macis per Destillationem</i>		54
<i>Expressionem</i>		57
<i>Mucaginum</i>		63
<i>Nepeta</i>		59
<i>Origani</i>		50
<i>Ovorum</i>		57
<i>Palma</i>		57
<i>Petra</i>		50
		Re-

R E G I S T E R.

<i>Rorismarini</i>	53
<i>Rosarum</i>	59
<i>Ruta per Destillationem</i>	53
<i>Infusionem</i>	59
<i>Sabina</i>	53
<i>Solani</i>	59
<i>Spica</i>	50
<i>Succini</i>	55
<i>Tartari per Deliquium</i>	64
<i>Terebinthina</i>	50
<i>Terra</i>	50
<i>Trifolii Odorati</i>	61
<i>Vitrioli</i>	50
<i>Opii Preparatio</i>	145
<i>Pilula Cechia</i>	109
<i>Cynoglossi</i>	112
<i>Extractum Catholicum</i>	108
<i>Rhei</i>	112
<i>Laudani</i>	113
<i>Majerna</i>	110
<i>Pilula Rufi seu Pestilentiales</i>	108
<i>Stratani</i>	111
<i>Plumbi Ustio</i>	146
<i>Preparatio Asellorum</i>	139
<i>Coralliorum Alborum</i>	142
<i>Rubrorum</i>	142
<i>Cornu Cervi Spagirica</i>	140
<i>Usti</i>	141
<i>Eboris</i>	141
<i>Lapidis Calaminaris</i>	142
<i>Laxuli</i>	142
H 4	Mag.

R E G I S T E R.

<i>Magnetici</i>	142
<i>Pretiosæ</i>	142
<i>Lumbricorum</i>	139
<i>Margaritarum</i>	141
<i>Martis</i>	140
<i>Olei Olivarum</i>	143
<i>Tutia</i>	143
<i>Pulvis Diamargaritorum Frigidus</i>	99
<i>Diatragacanthi Frigidus</i>	99
<i>Stomachicus</i>	98
<i>Regulus Antimonii Martialis</i>	153
<i>Rosina Falappa</i>	143
<i>Rob Ribesorum</i>	78
<i>Sambuci</i>	78
<i>Ruptorium Commune</i>	150
<i>Sal. Absinthii</i>	132
<i>Cardui Benedicti</i>	132
<i>Sal, Fixum Tartari</i>	135
<i>Prunella</i>	136
<i>Saturni</i>	137
<i>Stipitum Fabarum</i>	132
<i>Tartarum Martiale Solubile</i>	133
<i>seu Chalybeatum</i>	134
<i>Solubile</i>	133
<i>Vitriolatum</i>	135
<i>Volatile Cornu Cervi</i>	137
<i>Saccharum Perlarum</i>	107
<i>Scammonii cum Sulphure</i>	144
<i>Species Dianthos</i>	97
<i>Diacarthami</i>	96
<i>Diasenna Montag.</i>	97
	Hiera

R E G I S T E R.

<i>Hiera Simpl.</i>	96
<i>Spiritus Aromaticus Oleosus</i>	
<i>seu Volatile Aromaticum</i>	28
<i>Carui</i>	34
<i>Carminativus</i>	29
<i>Cochlearia</i>	32
<i>Cornu Cervi</i>	33
<i>Corticum Arantiorum</i>	32
<i>Levistici</i>	34
<i>Matricalis</i>	30
<i>Nitri Dulcis</i>	35
<i>Salis Armoniaci</i>	30
<i>Idem cum calce vivæ</i>	31
<i>Dulcis</i>	35
<i>Vini Rectificati</i>	27
<i>Syrupus Adstringens</i>	71
<i>Carminans</i>	68
<i>Cephalicus</i>	72
<i>Cydoneorum</i>	76
<i>de Peto</i>	79
<i>Florum Garyophyllor.</i>	75
<i>Fulapium Rosaceum</i>	76
<i>Papaveris Albi</i>	74
<i>Erratici</i>	75
<i>Pectoralis Aperiens</i>	69
<i>Emolliens</i>	70
<i>Rhei</i>	71
<i>Violarum</i>	74
<i>Theriaca</i>	86
<i>Tinctura Absinthii</i>	39
<i>Antifebrilis</i>	42
H 5	An-

R E G I S T E R.

<i>Antinephritica</i>	37
<i>Antepileptica</i>	36
<i>Castorei</i>	39
<i>Catechu</i>	40
<i>Centaurei Minor.</i>	39
<i>Cinamomi</i>	41
<i>Croci</i>	41
<i>Granorum Actus</i>	48
<i>Hyperici</i>	48
<i>Martis Aperiens.</i>	43
<i>Metallorum</i>	44
<i>Tinctura Opii</i>	45
<i>Scordii</i>	47
<i>Stomachica</i>	38
<i>Succini</i>	41
<i>Tartari</i>	45
<i>Trochisci ad Vermes</i>	106
<i>Albi Rhasis</i>	101
<i>Alhandal</i>	100
<i>Althea</i>	101
<i>Bechici</i>	102
<i>Cypheos</i>	104
<i>Hedychroi</i>	104
<i>Myrrha</i>	102
<i>Scillitici</i>	105
<i>Viperini</i>	106
<i>Terra Sigillata</i>	103
<i>Vitrioli Calcinatio</i>	146
<i>Vstrum Antimonii</i>	155
<i>Unguentum Aegyptiacum</i>	114
<i>Album Capburatum</i>	114
	Un-

R E G I S T E R.

<i>Unguentum Althae Compositum</i>	115
<i>Simplex</i>	115
<i>Arthanita</i>	116
<i>ad Scabiem</i>	121
<i>Basilicon.</i>	117
<i>Fuscum</i>	117
<i>Martiatum</i>	118
<i>Nervinum</i>	119
<i>Nutritum</i>	119
<i>Pectorale</i>	120
<i>Populeum</i>	120
<i>Rosaceum</i>	121

E Y N D E

